

Børn læser!

Børn er en central målgruppe i folkebibliotekernes udviklingsaktiviteter - og naturligvis i BOGSTART, der lavede den 2. marts

■ FOLKEBIBLIOTEKERNES ROLLE I VIDENSAMFUNDET

Udvalg sætter fokus på forsat udvikling af folkebibliotekerne

■ TEMA: BRUGERINVOLVERING

Brugerne er centrale omdrejningspunkter i fremtidige bibliotekskoncepter

■ BOGSTART

Mange tusind bogpakker gik afsted den 2. marts - kampagnen kom godt fra start

Få nyheder fra
www.bibliotekogmedier.dk
som email:
[www.bibliotekogmedier.dk/
nyheder/abonnement/](http://www.bibliotekogmedier.dk/nyheder/abonnement/)

RSS-feeds:
[www.bibliotekogmedier.dk/
nyheder/rss/](http://www.bibliotekogmedier.dk/nyheder/rss/)

BIBLIOTEK OG MEDIER

Nr. 1. 2009 • 19. årgang

Styrelsen for Bibliotek og Medier
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon
33 73 33 73
33 73 33 22 (Biblioteksafgiften)

post@bibliotekogmedier.dk
www.bibliotekogmedier.dk

Redaktion

Jens Thorhauge (ansv.)
Anna Christine Rasch (red.)
Helle Leth-Møller (red. sekr.)

Susanne Mahler
Jakob Heide Petersen

Grafisk tilrettelæggelse
Stæhr Grafisk

Tryk: C.S. Grafisk A/S
Oplag 3.000

ISSN 1903-7368
Elektronisk ISSN 1903-7376

Foto: Bjarke Ørsted

Redaktionen er afsluttet 8.3.2009

Publikationen kan hentes på
www.bibliotekogmedier.dk

Bliv abonnent på
Bibliotek og Medier
www.bibliotekogmedier.dk
Bladet er gratis og
udkommer hvert kvartal

INDHOLD

KOMMENTAR	Nye partnerskaber – nye muligheder	3
BIBLIOTEKSUDVIKLING	Udvalget om folkebibliotekernes rolle i vidensamfundet	4
INTERVIEW	Per B. Christensen: Nu skal biblioteket folde sig ud	5
DR ROMANKLUB	Styrk din læseklub	9
TEMA: BRUGERINVOLVERING	Biblioteket en del af livet – hele livet	10
	Selvbetjening: Et nutidigt servicekoncept	12
	Bibliotek, læringscenter og byens tredje sted	14
	Fokus på børnehavebibliotekerne	16
	Kan biblioteket bruge brugerne?	18
DEFF	Fakta om den bibliometriske forskningsindikator	20
DIGITALISERING	Digitalisering af kulturarven	21
MARKEDSFØRING	Forår for folkebibliotekerne: Markedsføringsprojektet spirer	23
BØRN OG UNGE	Børnekulturen er godt på vej	24
	Børnehavebiblioteker virker	24
NETBIBLIOTEKER	Nyt børnesite	25
	Seminar: Børnekultur på tværs	25
BOGSTART	Bogstart er skudt igang	26
	Internationalt	27
	Info	29
	Publikationer	31
	Personnyt	31

BILLEDTEMA

Bibliotek og Medier bringer en fotoreportage fra institutioner i Herlev. Allerede i forbindelse med Læselystkampagnen tog biblioteket i Herlev initiativ til at oprette børnehavebiblioteker, hvortil der også var knyttet fortællerværksteder. Desuden blev der etableret et børnehavevandrebibliotek, der siden da har været udstationeret et halvt år ad gangen i forskellige børnehaver.
Læs mere side 31.

Jens Thorhauge

Nye partnerskaber – nye muligheder

Partnerskab og brugerinvolvering – to veje til positionering af biblioteket i innovative public-service sammenhænge

Et af de krav, der opregnes i kommissoriet til *Udvalget om Folkebibliotekerne i Videnssamfundet* er, at der skal redegøres for mulighederne for nye partnerskaber. Nye partnerskaber er en af vejene til innovation. Det er en vej, der er tæt beslægtet med den model, der via fusioner sammenfører forskellige kompetencer. Håbet er, at nye kompetencer og idéer udvikles, således som det blandt andet er sket ved fusionerne af universiteter og ved dannelsen af professionshøjskoler.

Gode, friske eksempler på partnerskaber, hvor vi dog endnu har realiseringen af idéerne til gode, er det aftalte partnerskab mellem bibliotek.dk og Den Store Danske Encyklopædi om en sammenfletning og aftalen mellem DR, Aalborg Bibliotekerne og styrelsen om at sende en daglig tv-udsendelse fra børnebiblioteket på den nye børnekanal, når vi til efteråret går over til digitalt tv.

Gyldendal er gået online med Den Store Danske Encyklopædi i en ny model med en blanding af wikipedia- og traditionelle redaktionsprincipper. Modellen er reklaimefinansieret og gratis for brugerne. Idéen om at flette denne udgave af encyklopædien – eller *Den Store Danske* således som den nu lanceres – med bibliotek.dk er at give brugere af bibliotek.dk

en integreret adgang til alle artikler i *Den Store Danske*. Bliver denne integration vellykket bør vejen være banet for en række tilsvarende samarbejder, hvor alle parter har en interesse i at tiltrække flere brugere ved at gøre produktet bedre.

Samarbejdet med DR om en daglig udsendelse fra studiet i børnebiblioteket på den nye børnekanal har også et enormt potentiale. Enkelt sagt kan en tv-udsendelse skabe en 'cross-over' effekt, hvor interessen for et emne fortsætter over på en anden platform efter udsendelsen. Det sker jo i vid udstrækning i dag med opfølgning på DR's hjemmeside – men det kan også ske i det fysiske rum.

Dermed kan effekten af og interessen for udsendelsen blive meget større. Og bibliotekernes uendeligt mange muligheder kan blive eksponeret på en måde, der simpelthen kan revitalisere virksomheden. Det er tanken at organisere samarbejdet mellem DR og børnebibliotekerne gennem fælles arbejde på en række temaer, der både kan resultere i udsendelser, stof til det ny børnesite, der efter planen går i luften omtrent samtidigt med åbningen af den ny børnekanal – og naturligvis til arrangementer og udstillinger i biblioteket.

Det er en ny måde at arbejde på, der forhåbentlig resulterer i en win-win situation for alle. Med DR har vi i øvrigt andre gode partnerskaber: *Orla-prisen*, *DR-romanklubberne*, *Videnskab.dk* – og også her er mulighederne for yderligere viden- og kulturformidling nærmest grænseløse.

Disse partnerskaber er alle eksempler på udvikling af det nye public service-rum som bibliotekerne agerer i. Her er brugerinddragelse en af de store udfordringer. Artiklerne om temaet *Brugerinvolvering* i dette nummer af *Bibliotek og Medier* er alle gode eksempler på hvor vigtigt der er at involvere og motivere brugerne til at få indflydelse på udviklingen af biblioteksservices og -koncepter.

Herudover findes der en bunke af spændende udviklingstiltag lige fra speed-dating, virtuelle læseklubber over lektiecaféer på biblioteket til medborgercentre, kulturhuse og det helt aktuelle Bogstartprojekt, hvor bibliotekaren i bogstaveligste forstand rykker biblioteksrummet helt ud i børnefamiliernes dagligstuer.

På sigt er biblioteksudfordringen nok at skabe nogle få men velbrandede og ekstremt højt benyttede biblioteksservices. Det gøres ikke uden de rigtige partnerskaber.

Jens Thorhauge

Udvalget om folkebibliotekernes rolle i vidensamfundet

Udvalget skal bl.a. se udvikling af digital infrastruktur, formidling af kulturarv og licensbelagte medier samt lærings- og inspirationsaktiviteter

Kulturminister Carina Christensen besluttede før jul at der skal nedsættes et udvalg, der skal fokusere på fortsat udvikling af folkebibliotekerne i Danmark i lyset af vidensamfundets udfordringer.

Udvalgets kommissorium blev godkendt af Regeringens Kulturudvalg i januar, hvorefter proceduren for nedsættelsen af udvalget gik i gang.

Udvalget sammensættes efter udpegning, således at kulturministeren udpeger tre medlemmer, mens KL, Danmarks Biblioteksforening, Bibliotekschefforeningen, Danmarks Forskningsbiblioteksforening, centralbibliotekerne, Bibliotekarforbundet og Børne- og Kulturchefforeningen hver udpeger et medlem. De pågældende organisationer skal ifølge lov om ligestilling udpege både en kvinde og en mand, hvoraf den ene indtræder i udvalget, således at der er balance mellem kønnene. Direktøren for Bibliotek og Medier er formand for udvalget.

Udvalget skal udarbejde sin rapport i løbet af det kommende år. Rapporten skal fortsætte hvor rapporten *Fremtidens biblioteksbetjening af børn* slap aldersmæssigt. Rammerne for rapporten er også de samme som børnerapporten. Det indebærer at der ikke er tale om et udvalg, der forbereder ny lovgivning eller en ændret arbejdsdeling mellem stat og kommune. Når kommissoriet udtrykkeligt henviser til børnerapporten er det også fordi perspektivet for udvalgsarbejdet er det sam-

me: det handler om at skabe biblioteksudvikling inden for de givne rammer. *Fremtidens biblioteksbetjening af børn* rummer en række anbefalinger, der samles i ti bud.

Styrelsen for Bibliotek og Medier har efterfølgende sat implementeringsaktiviteter i gang på alle områder, blandt andet i forhold til kompetenceudvikling, nye samarbejdsmodeller og udvikling af nye ydelser. Disse aktiviteter er finansieret inden for styrelsens bevillinger til eksisterende opgaver: Udviklingspuljen, Læse-lyst-programmet, Centralbiblioteksbevillingen. Når udvalgets forslag skal være udgiftsneutrale er en sådan implementeringsmodel én af de veje, der kan forfølges.

Det er altså en væsentlig pointe, at udvalgsarbejdet karakter er anderledes end Udvalget om Biblioteker i Informations-samfundet (UBIS), der var et lovforberedende udvalg. Regeringen lægger derimod ikke op til lovændringer med dette udvalg.

Udvalget skal vurdere i hvilket omfang der er grundlag for at etablere nye koncepter for biblioteksbetjening både i forhold til traditionelle ydelser som litteraturformidling og nye webbaserede ydelser.

Specifikt skal udvalget vurdere behovet for yderligere udvikling af bibliotekernes digitale infrastruktur og samspillet mel-

lem digitale og traditionelle ydelser. Udvalget skal endvidere beskrive modeller for formidling af digital kulturarv og licensbelagte digitale medier og modeller for forskellige former for lærings- og inspirationsaktiviteter (f.eks. i forhold til læse- og it-svage borgere) i biblioteket.

Udvalget skal på sit første møde tage stilling til, hvordan arbejdet skal organiseres.

Det er min indstilling at der parallelt med og som inspiration til udvalgets arbejde skal foregå så bred en dialog som muligt. Det kan for eksempel ske ved at styrelsen afholder en række dialogmøder rundt omkring i landet. Der er også en række problemstillinger, der kan tænkes behandlet i underudvalg eller arbejdsgrupper. Det gælder for opgaver som udvikling af bibliotekernes digitale infrastruktur, formidling af digital kulturarv og licensbelagte digitale medier, men også lærings- og inspirationsaktiviteter og udvikling af traditionelle kerneydelser.

Udvalget er tæt på at være udpeget.

Lone Sewerin

Per B. Christensen, Næstved Kommune:

Nu skal biblioteket folde sig ud

Børne- og Kulturchefforeningens formand, Per B. Christensen, har store forventninger til det nye biblioteksudvalg. Han håber udvalget kan dreje biblioteksdebatten fra kvantitet til kvalitet – fra filiallukninger til tilgængelighed, læring, børn og unge og globalisering

Kan du genkende det billede af folkebibliotekerne, som tegner sig i styrelsens rapport om *Folkebibliotekerne efter kommunalreformen*?

Ja, jeg kan genkende at en række biblioteksfilialer er lukket, og jeg kan genkende at mange af kommunerne har været igennem en strukturdebat og en kvalitetsdebat på biblioteksområdet, og at kommunerne har været igennem en kulturpolitisk debat generelt.

Man kan sige at de nye kommuner virkelig har levet op til det, der var kommunalreformens afsæt: at vi også skulle kigge på, hvordan vi økonomisk og indholdsmæssigt kunne effektivisere det, vi tilbyder borgerne. Det er en dagsorden, kommunerne har forfulgt på biblioteksområdet, lige som vi har gjort det på ældreområdet og på børne-ungeområdet. Vi er blevet mødt med en vis kritik, men man skal huske at kommunerne havde en bunden opgave. Det var sådan set tankegangen bag kommunalreformen at vi skulle sikre en effektivisering af de forskellige sektorer, og at vi skulle sikre en større grad af faglig bæredygtighed. Vi skulle se på vores samlede tilbud i kommunerne og se, om de var bæredygtige nok. Og jeg er blevet lidt overrasket over, at nogle alene vurderer biblioteksområdet ud fra en kvantitativ og ikke ud fra en kvalitativ betragtning.

Altså, at man ser på antallet af filialer?

Man ser på antallet af filialer og ikke på, hvad det egentlig er for et biblioteks tilbud, man har fået i den enkelte kommu-

ne. Hvor længe holder man åbent? I hvilket omfang lever kommunen op til at folde biblioteksbegrebet ud? I hvilket omfang introducerer man nye medier? I hvilket omfang bruger man også biblioteket som servicebibliotek og som videncenter? Hvordan lever man op til i højere grad også at fokusere på bibliotekssvage grupper?

Først ved at folde alle de dagsordener ud synes jeg at man kan tegne et retfærdigt portræt af, hvordan rigets tilstand er på biblioteksområdet i kommunerne efter strukturreformen.

Hvad har kvalitetsdebatten i kommunerne handlet om?

For eksempel har den strukturdebat, vi har haft her i Næstved, i høj grad handlet om, hvordan vi sikrer mest mulig kvalitet for de ressourcer, vi nu har til rådighed. Hvordan sikrer vi at der også efter kommunalreformen er et bibliotek i alle de fem gamle kommuner? Og hvordan sikrer vi at de ressourcer vi har, bliver brugt på formidling og åbningstid?

Men kritikken har gået på at kommunerne har benyttet strukturreformen til at spare på biblioteksområdet? Er det forkert – eller forsimplet?

Jeg kan ikke afvise at der har været spareprojekter. Der var sådan set også en forventning om at kommunerne ville kunne spare på hele biblioteksområdet, fordi der skulle være en effektivisering qua reformen. Men i langt de fleste tilfælde har det kvalitative – value for money – også

været et aspekt. Og kvalitet er i denne sammenhæng, hvad det er for en biblioteksmæssig ydelse, kommunen leverer, og hvor ofte er den tilgængelig for borgeren. Og så også at se biblioteket i nogle andre roller.

Hvad er bibliotekernes særlige rolle i forhold til kommunernes øvrige kulturtilbud?

I mange kommuner er biblioteket den dyreste kulturinstitution og den største kulturinstitution. Det forpligter. Det forpligter biblioteket til at tage andre ind under sine vinger, have et samspil, være den, der går ud og laver et samarbejde med andre kulturentreprenører i lokalsamfundet omkring foredragsrækker, læsekampagner, kulturuger ...

At være kulturinstitution i Danmark i dag handler dels om det faglige indhold man har, men det handler også om synlighed. Der er mange om budet, når kulturmidlerne og de kommunale midler skal fordeles til forskellige driftsområder. Biblioteket skal også gøre sig fortjent til at få del i de ressourcer. Der skal være en synlighed. Synlighed, innovation, altså det at udvikle området, og synergi, samspillet med andre på kultur- og uddannelsesområdet og så det at kunne kommunikere sin dagsorden ud til pressen, ud til befolkningen i almindelighed og ud til de politiske beslutningstagere – det er en del af at være en velfærdsinstitution i Danmark. At udøve ledelse på biblioteksområdet er også at se de dagsordener.

Per B. Christensen om Børnekulturens Netværk:

“Udviklingen af børnekulturarbejdet i kommunerne er en rigtig god fortælling. Det er næsten et eventyr om, hvordan staten og kommuner kan være med til at inspirere hinanden til at udvikle det børnekulturelle arbejde. Først Kulturrådet for Børn og nu Børnekulturens Netværk har i høj grad været med til at styrke videndeling og inspiration på tværs af kunstarter og kommuner. Nu trænger der måske til nye dagsordener, og der mener Børne- og Kulturchefforeningen at de store børn og ungdomsgruppen bør have et særligt fokus, fordi vi ved at der er en tendens til, at de vælger både biblioteket og andre kulturaktiviteter fra. Der er brug for at få lavet nogle modelprojekter for ungdomskulturen, lige som Børnekulturens Netværks modelkommuneforsøg.”

Det lyder på dig som om bibliotekerne skal blive bedre til at sælge sig selv?

Jeg synes bibliotekerne er blevet meget bedre til det. Men der er et stykke vej at gå i forhold til at spille mere sammen med det politiske niveau og spille mere sammen med forvaltningen omkring de kulturpolitiske dagsordener. Det gør jo heller ikke noget at biblioteket en gang imellem udfordrer det politiske niveau.

Hvordan gør man det?

Blandt andet er det vigtigt at man tør stille sig op og sige, at nu omprioriterer vi nogle biblioteksmidler ved at nedlægge filialer for at skabe større kvalitet i de bibliotekssteder, vi bevarer. Det er jo bibliotekscheferne og bibliotekspersonalet, der ved mest om den biblioteksfaglige dagsorden, og den faglighed skal man selvfølgelig stille til rådighed og ikke være bange for at råde det politiske niveau.

Generelt har bibliotekscheferne i kommunerne haft en voldsomt stor opgave i forbindelse med kommunalreformen. Det har kostet rigtig mange kræfter, også mere end man måske havde forestillet sig centralt. Næste fase bliver at folde bibliotekets roller mere ud og prioritere i den enkelte kommune, for eksempel i forhold til indsatsen for de bibliotekssvage grupper. Jo længere mod hovedstaden og de større byer man kommer, jo mere bruger kommunerne pr. indbygger på deres bibliotek. Man kan næsten sige det sådan, at hvis uddannelsesniveaet er relativt lavt i kommunen, så bruger man ikke så mange penge på sit biblioteksvæsen. Og udfordringen er måske det modsatte: At vi netop de steder i landet,

hvor uddannelsesniveaet ikke er så højt, skal bruge flere penge på uddannelse, udvikling og biblioteket for at bryde nogle mønstre. I mange år har vi snakket om den uddannelsesmæssige restgruppe. Hvis vi begynder at lave analyser af, hvorfor folk vender biblioteket ryggen, kan det være at vi får så differentierede svar, så man må anlægge mange forskellige strategier. Det kunne jeg godt forestille mig en mere grundlæggende undersøgelse og drøftelse af. Det kan ske med afsæt i kulturministerens nye biblioteksudvalg, men det kan også være en god opgave for Styrelsen for Bibliotek og Medier, for interesseorganisationerne og for kommunerne at løfte i næste kommunalvalgsperiode.

Hvad er dine forventninger til det nye biblioteksudvalg?

Jeg synes et udvalg skal vurderes på, hvad det kommer med af forslag, og jeg mener der er nogle gode, legitime dagsordener at gå i gang med. Børne- og Kulturchefforeningen vil gå ind i udvalget med tre fokusfelter. Det ene er de bibliotekssvage grupper. Hvem er de, og hvordan styrker vi bibliotekets tilgængelighed? Det andet tema er børn og unge, og et tredje er, hvordan man udvikler lærings- og videncenter på bibliotekerne i samspil med uddannelsesinstitutionerne lokalt.

Og det allervigtigste: Jeg kunne godt tænke mig, at det nye biblioteksudvalg lavede det kapitel om bibliotekerne, som egentlig burde have stået i den globaliseringsstrategi, som regeringen definerede for et par år siden. Jeg synes det var en fejl, at Kulturministeriet og bibliotekerne ikke var mere inddraget. Nu er der en

enestående mulighed, så jeg har høje forventninger til udvalget.

Hvad kunne du godt tænke dig at der kom til at stå i det kapitel?

Globalisering handler jo om at viden bliver mere global, og at folk skal forholde sig mere kritisk til den viden de får. Og kritisk informationssøgning er noget af det, som bibliotekerne vil være gode til at hjælpe med.

Globalisering handler også om at vi har en national kulturpolitik og en national bibliotekspolitik, men vi lever i et samfund som er internationaliseret. Vi skal på samme tid interagere med en globaliseringsstrategi og sikre at der er en dansk kulturel identitet. Er det forenelige størrelser? Jeg tror det, for jo mere bevidst man er om Danmarks internationale placering i verden, jo mere bevidst er man også om, at Danmark skal have en særlig kulturpolitik.

Et tredje element er at vi har en særlig dansk folkeskole, folkekirke, folkebibliotekstradition. Er der noget i den tradition, som det kunne være hensigtsmæssigt at lave systemeksport på? Vi ved at Danmark skal tjene penge på vidensarbejdspladser i de kommende år. Hvordan kan biblioteket understøtte det?

Hvad er det, bibliotekerne kan med viden og læring?

Biblioteket er jo i sig selv et lærings- og videncenter i kommunen. Hvis vi ser ud fra en globaliseringsdagsorden og ud fra at udvikle Danmark som videnssamfund, så mener jeg at biblioteket spiller en helt afgørende rolle. Det er vigtigt at de enkelte kommuner tænker i at biblioteket

skal spille sammen med andre kulturinstitutioner, med folkeoplysning og med uddannelsesinstitutionerne i kommunen.

Jeg mener også at hele læringstankegangen lægger op til at bibliotekerne er meget åbne i deres tilgang til samspil omkring udvikling af viden med andre institutioner. Og der kan man nok som ikke biblioteksperson en gang imellem opleve, at bibliotekerne lukker sig omkring sig selv og deres eget fagmiljø. Men at udvikle sig som viden- og læringscenter, det kræver at man går ind i et aktivt samspil med det lokalsamfund og andre kulturmiljøer og uddannelsesmiljøer, der er i en kommune. Her i Næstved har vi for eksempel lavet en aftale mellem biblioteket og en række uddannelsesinstitutioner, hvor vi leverer service til uddannelsesinstitutionerne og også har en bibliotekar ude hos dem, simpelthen for at være opsøgende og lære de unge, hvordan man arbejder med vidensøgning.

Hvad skal der til i dine øjne, før udvalgsarbejdet er en succes?

Det er altid godt at der er lige så meget handling, som der er analyse. I mange

ministerielle udvalgsarbejder er der meget analyse og mindre strategi – og jeg har deltaget i en række af dem selv, så det skal ikke lyde som en kritik. Jeg synes det er vigtigt, at biblioteksudvalget laver en gedigen analyse, en klar strategi og nogle tydelige handlespor at køre videre efter, når udvalgsarbejdet er færdigt. Og så håber jeg ikke at for meget af det ender i bibliotekssektorisering. Altså at udvalget bliver for meget præget af den interne logik, der er i bibliotekssektoren, men også lader sig inspirere af udefrakommende, så det ikke alene bliver embedsmændene og dem, der sidder i udvalget, der sætter dagsordenen, men at man også lader sig inspirere, f.eks. med input fra uddannelsesinstitutioner, forskere og folk fra andre lande. Udvalget kunne også komme ud og høre, hvad en konkret kommune gør på kultur- og biblioteksområdet, hvor ambitionerne tit er dobbelt så store som dem, man egentlig har ressourcer til.

Der har været megen dyster snak om folkebibliotekerne, der er megen vanetænkning og tradition. Stærke traditioner er godt, men det kan også være en blokering. Derfor er det klart at udvalget skal

finde nye veje, og det bliver ikke så let. Men det er bedre at man har høje forventninger til biblioteksudvalget end det modsatte.

Du sagde at der var brug for klare handlespor?

Selvfølgelig er det vigtigt at respektere det kommunale selvstyre på biblioteksområdet. Men jeg synes at sådan et udvalgsarbejde bliver for let at sætte på hylde, hvis ikke der kommer nogle handlespor efterfølgende. Så bliver det bare endnu en rapport. Den første tid efter strukturreformen har været hårdt arbejde for bibliotekssektoren. Jeg synes vi skal give bibliotekerne en tænkepause, mens udvalget agerer. Udvalget skal være færdig om et år. Til den tid er vi kommet til en ny kommunalvalgperiode, og så skal der være nogle handlespor at arbejde med, både for de nye kulturpolitikere i kommunerne og for dem, der er ansat på området.

Så timingen af udvalget ...

Den er nærmest perfekt.

Per B. Christensen er børne- og kulturdirektør i Næstved Kommune og formand for Børne- og Kulturchefforeningen, BKF. Foreningen er netværksbaseret og er løbende i dialog med ministerier og andre beslutningstagere på børne- og kulturområdet. Læs mere om BKF på www.bkchefer.dk

BILLEDTEMA

Kamma Kirk Sørensen

Styrk din læseklub

Læseklub 2.0 med nye muligheder for deltagerinvolvering

Bibliotekernes læseklubber har vist sig succesfulde. Klubberne nyder stor interesse fra læselystne danskere, og det bidrager til at stadig flere biblioteker opretter læsekredse samtidig med at de eksisterende er fyldt til randen med deltagere. En læseklub kører ikke af sig selv, det kræver koordination, prioritering og grundige overvejelser fra bibliotekarernes side. Derfor blev der den 13. januar sat spot på varetagelsen og udvikling af rollen som tovholder og ordstyrer, læseklubber var på programmet under overskriften *Styrk din læseklub*. Det var en dag, hvor eksperter gennem oplæg og workshops gav deres bud på, hvordan de ca. 60 deltagende biblioteksansatte, både erfarne og nybegyndere, kunne være med til at skabe de bedst mulige rammer for de lokale klubmedlemmer.

Arrangementet blev afholdt på Danmarks Biblioteksskole som et samarbejde mellem Litteratursiden, DR, Danmarks Forfatterforening og Styrelsen for Bibliotek og Medier. Dagens workshops var omkranset af to plenumoplæg – indledt af *Adrian Huges*, vært på DR2 programmet *Smagsdommerne*, og afsluttet af forfatter *Erling Jepsen*.

Nærvær, dybde og engagement

Adrian Huges var inviteret til at dele sine tips til rollen som ordstyrer med de fremmødte. Han lagde ud med at stille to spørgsmål: Hvad er den største forskel mellem jeres og mit arbejde og hvad er den største kvalitet i jeres arbejde. I den efterfølgende diskussion stod det klart frem, hvad en af læseklubbernes forcer er – noget et stramt produceret og tilrette-

lagt tv-program ikke kan tilbyde – nemlig den tid, der giver mulighed for at gå i dybden med et værk i fællesskab med andre. Som en deltager udtrykte det: “det sociale samvær er læseklubben”. Forsamlingen var enig om at de gennem faglighed og kendskab til værkerne var med til at facilitere dette fællesskab, og på spørgsmålet om, hvad de anså som de største kvaliteter i deres arbejde med læseklubberne, gav ordene nærvær, dybde og engagement genlyd i salen.

Den vigtige ordstyrer

Det kræver til gengæld sin mand eller kvinde og en god balanceakt at få en gruppe af entusiastiske og snakkelystne læsere på op til 15 personer til at holde læseoplevelsen i centrum for samtalen og ikke fortabe sig i egne anekdoter og memoires, samtidig med at det bliver uden et formynderisk islæt. Dette emne blev også behandlet på workshoppen afholdt af *Michael Linde Larsen* fra Odense Bibliotek og *Tina Mortensen*, der bl.a. er redaktør på Litteratursiden. Her blev det diskuteret, hvordan bibliotekets rolle i læseklubben kan forvaltes, og hvor meget det er muligt at understøtte samtalen og styre den uden om en god/dårlig diskurs. Det væsentligste råd fra de to workshopholdere var at ordstyreren skal gøre sig sin rolle bevidst, være klar over egne virkemidler og vide, hvordan de kan influere på det fællesskab, der dannes i læsekredsen.

Den levende bog

Hvis en bog først lever rigtig, når den bliver læst, så bliver den i særdeleshed vital og anderledes udfordrende, når den ef-

terfølgende diskuteres. Det kunne forfatter *Erling Jepsen* skrive under på, da han som afslutning på dagen berettede om sine oplevelser med mødet med læserne. Og det er netop det bibliotekernes læseklubber giver mulighed for – at berige læseoplevelsen og sætte ord og tanker på de fornemmelser, der dukker op undervejs.

DR romanklub og læseklub 2.0

Samarbejdet omkring DR Romanklubben har været med til at fremme de lokale læseklubber. Der er i år 50 biblioteker, der læser og debatterer de seks udvalgte bøger rundt om i landet. Det er nu tredje gang, at DR Romanklubben kører som et samarbejde mellem bibliotekerne, Litteratursiden og DR, og mange bibliotekers klubber er allerede overtegnede, fordi så mange er interesserede i at være med. “Op imod 1000 medvirker i læseklubberne i år, men som noget nyt kan alle denne gang give deres mening til kende og dele deres oplevelser på hjemmesiden dr.dk/roman og i de virtuelle læseklubber på Litteratursiden.dk,” forklarer redaktionsleder *Kåre Vedding Poulsen* fra DR Perspektiv.

Romanlæseklubberne er kun et eksempel på initiativer, hvor de biblioteksansatte gør noget særligt for at understøtte brugernes oplevelse med litteraturen. Andre eksempler er Litteratursiden, de virtuelle læseklubber og afholdelse af forfatteraffener.

Bente Kristoffersen, Brønderslev Bibliotek

Biblioteket en del af livet - hele livet

Opgaven er at udvikle fremtidens bibliotek i den udgave, der passer til Brønderslev Kommune

TEMA: BRUGERINVOLVERING

En vigtig del af den strategiske ramme for udviklingen af det nye bibliotek er synliggørelse og kvalificering af leverancer og services.

Den generelle udfordring består i at forny modeller og metoder til at afdække, analysere og udvikle løsninger, der matcher brugernes ønsker, behov, præferencer mv. – og det kan kun ske gennem inddragelse og involvering af såvel brugere som medarbejdere og beslutningstagere.

Udfordringen er at skabe vedkommende og tilgængelig værdi for brugerne der, hvor brugerne er – fysisk og virtuelt, socialt og kulturelt samt intellektuelt og teknologisk.

I dette tema har vi plukket en håndfuld gode og meget forskellige eksempler på direkte eller indirekte brugerinvolvering i udviklingen af overordnede bibliotekskoncepter og -visioner og i helt konkrete services.

- På **Brønderslev Bibliotek** er det brugerens hverdag og livssammenhæng, der er i centrum
- **Silkeborg Bibliotek** har haft fokus på tilgængelighed og fleksibilitet i udviklingen af deres bibliotekskoncept med selvbetjeningsløsninger
- Biblioteket som læringscenter for skolen og byens kulturelle mødested har været fokus for **Græsted Bibliotek**
- Biblioteksservice ud i brugernes hverdag er modellen med **børnehavebibliotekerne i Frederikssund**
- Projektet *Brugerdrevet innovation som udviklingskraft* introducerer en konkret metode til inddragelse af brugerne i udvikling af fremtidens bibliotek.

Brønderslev Bibliotek består af hovedbibliotek, to lokalbiblioteker og en bogbus. Vi er organiseret i en matrixorganisation med tre faglige teams som løser driftsopgaverne kombineret med en projektorganisation, hvor ad hoc grupper løser udviklingsopgaver. Alle arbejder på tværs af de fysiske steder med henblik på at sikre ensartet og god faglig service overalt. Værdier som omstillingsparathed, samarbejdsevne og fleksibilitet er grundlæggende i organisationen.

Bibliotekets idegrundlag er tanken om at være ét bibliotek. Teoretisk set et enkelt grundlag, og enigheden var stor, da vi lagde os fast på dette idegrundlag i forbindelse med kommunalreformen. I virkeligheden har det været utroligt svært at gennemføre i praksis, og nu to år senere arbejder vi fortsat på at realisere vores tanke om at være ét bibliotek – men vi er på rette vej!

Et synligt bibliotek - centralt i borgernes bevidsthed

Det grundlæggende for vores vision er at alle borgere skal vide at biblioteket findes, og hvad biblioteket står for. Derfor er det vigtigt hele tiden at fortælle 'gode historier' i den lokale presse og skabe nye relationer til brugerne, sådan at biblioteket er synligt alle steder i Brønderslev Kommune.

I 2009 begynder arbejdet med at se biblioteket i en livssammenhæng. Udgangspunktet er at biblioteket skal være en del af livet – gennem hele livet. Vi vil se på

biblioteket i en livscyklus, hvor den enkelte borger gennem livet på forskellige tidspunkter og på forskellige måder får nogle specielle servicetilbud fra biblioteket. En fokusgruppe i 2009 er borgere over 60 år. Årsagen er at denne gruppe ofte tilkendegiver at de nu er på et tidspunkt i deres liv, hvor de godt kunne tænke sig at bruge biblioteket, men ikke er ajour med, hvad det tilbyder.

I Brønderslev er hverdagen i centrum, her er 'hverdags-rart', og hvorfor ikke tænke på hverdagens muligheder, når nu der er flest hverdage? På biblioteket bager vi op om kommunens brand, og biblioteket passer perfekt ind i kerneværdierne som naturligt, tilgængeligt og mangfoldigt – biblioteket står stærkt som stedet, hvor alle kan være, kan opleve og kan blive klogere på sig selv og verden.

Biblioteket er mødet mellem stedets indhold (materialerne), stedets viden (personalets kompetencer) og brugerne af stedet. Opgaven er at udvikle fremtidens bibliotek i en lokal kontekst i netværk lokalt, regionalt og nationalt. Det vigtige er at se ud for at blive inspireret og se ind for at få øje på de lokale muligheder og hermed udvikle fremtidens bibliotek i den udgave som passer til Brønderslev Kommune. Fra virkelighedens verden kan nævnes den flydende materialesamling, som vi indførte fra starten. Den kræver god logistik og betyder hurtig cirkulation samt effektiv udnyttelse af hele samlingen. Eller vi kan nævne fokuseringen på arbejdsopgaver inden for et min-

dre område med større faglighed og fordybelse. Begge eksempler er meget enkle og meget synlige for brugerne af biblioteket. Internt betyder det at vi alle tvinges til at tænke og agere som ét bibliotek.

Vi prioriterer samarbejde og netværk meget højt – og vi siger ofte ja inden vi mere specifikt ved, hvad et nyt samarbejde kan føre med sig. Lige nu er det meget spændende at være en del af samarbejdet om borgerservice med både bogbussen og med borger.dk. Via den tættere kontakt på medarbejder- såvel som på leder-niveau kommer nye ideer i spil, og det nye fællesskab om at give borgerne den bedst mulige hjælp og hjælp til selv-hjælp er spændende at være med i.

Alle er velkomne

Service og publikumsbetjening er vigtige indsatsområder for det samlede personale, fordi vi er overbeviste om at netop den personlige betjening er vigtig, når brugeren vælger at komme på biblioteket frem for at bruge biblioteket på nettet. Medarbejdere med specielle kompetencer bemande bibliotekerne på forskellige tidspunkter – målet er at have de rigtige personer på de rigtige steder på de rigtige tidspunkter.

Fokus på faglig og professionel publikumsbetjening fortsætter. Der arbejdes med kortlægning af kompetencer og kompetencebehov på medarbejderniveau. Sideløbende fortsætter arbejdet med fælles kurser og fælles læring med fokus på service og publikumsbetjening.

I Brønderslev er de fysiske bibliotekers rum meget forskellige i deres udtryk. Arbejdet med at ændre biblioteksrummet er en blivende proces, som er inspireret af det enkelte rums muligheder. Biblioteket skal fremstå levende og dynamisk samtidig med at det skal være konstant og genkendeligt. Formidlingen af materialerne og tilbuddene i det hele taget skal hele tiden udvikles, således at brugerene hver eneste gang de kommer på biblioteket oplever noget nyt som ikke var her sidste gang!

Bogbussen kører 218 ture

Succesen med bogbussen er det bedste eksempel på en ny måde at tænke bibliotek ind i en lokal kontekst. 'Get moving!' var vores motto – og det gjorde vi ved at tilbyde forskellige grupper af borgere mulighed for at booke bogbussen med netop det indhold de ønskede. Vi besøgte dagplejegrupper, børnehaver, sprogskole, specialinstitutioner, produktions-skole, sygehus, aktive ældre m.m., og i dag breder rygten sig helt af sig selv. Faktisk er der ikke en eneste plet på landkortet, vi ikke har besøgt i kommunen; vi er overalt, og vi mærker at bookingerne smitter af på de andre biblioteker, hvor nye brugere kommer ind for at være med.

"Brønderslev er bedst i Danmark – udlånet stiger trods ændringer"

Citatet er fra en artikel i *NORDJYSKE Stiftstidende* 30. december 2008, og det rammer hovedet på sømmet. Det var et fantastisk år for Brønderslev Bibliotek

med fremgang på alle fronter og travlhed overalt. Udlånsstigningen på 14,5% kom ikke af sig selv. Udvidelse og harmonisering af åbningstiden, indførelse af søndagsåbent, styrkelse af biblioteksbetjeningen af børn og de mange bookinger af bogbussen er alle delelementer i denne succes.

Det er ikke en enkel smart løsning eller et enkelt specielt tiltag, som alene gør forskellen. Det gør derimod den fælles vision og helhedssynet – ét bibliotek, ét personale, én materialesamling – som sidder i baghovedet, når vi arbejder med mange forskellige aktiviteter og arbejdsopgaver.

Alle er med til at udnytte ressourcerne og give den bedst mulige service – og det at skabe det bedst mulige bibliotekstilbud i den enkelte kommune inden for de politiske og økonomiske rammer, vi har til rådighed, er jo lige netop vores fornemste opgave.

Mogens Larsen, Silkeborg Bibliotekerne

Selvbetjening: Et nutidigt servicekoncept

Ingen bør gå forgæves, når vi skal dele bibliotekernes tilbud med dem, der har betalt for det!

Bibliotekerne rummer adgang til så mange oplevelser og viden, at de bør være tilgængelige langt mere end de allerede er. En væsentlig ting i forbindelse hermed er åbningstiden, som især i små biblioteker er et problem. Hvad nytter det at vi sætter på at være verdensmestre i virtuel service og dermed lynhurtigt ekspederer bestillinger og interurbanlån over nettet døgnet rundt, når materialer skal afhentes på det lokale bibliotek, som ofte er lukket de fleste af døgnets timer?

Styrelsen for Bibliotek og Medier har over de sidste 2-3 år støttet Silkeborg Bibliotekerne i projektet med selvbetjening på først Gjern Bibliotek – siden Them Bibliotek – og fra 2009 med Aalborg Bibliotekerne som samarbejdspartner. Projektet har arbejdet med ovenstående problematik – samtidig med at der er synliggjort nogle muligheder for at skabe større tilgængelighed til bibliotekets tilbud.

Selvbetjening som servicekoncept

Selvbetjening er et nødvendigt led i at skabe større tilgængelighed som del af det moderne bibliotekskoncept, hvor tilgængelighed og fleksibilitet er relevante krav fra brugerne.

På samme måde som vi ikke kan undvære selvbetjening i bankerne efter lukketid er selvbetjening kommet for at blive: som en nødvendig tilføjelse til en nutidig måde at omgås vores værdier på!

Konceptet suppleres af almindelig åbningstid hvor folk primært kommer for at aflevere materialer samt Book-en-bibliotekar service hvor bearbejdet viden stilles til rådighed for en målrettet brugergruppe, som selv kontakter biblioteket.

Mixet af de tre måder at tilgå biblioteket på i den fysiske verden er det koncept, man skal tilpasse biblioteket efter i sit lokalområde for at opnå den ønskede profil i samspil med brugergrupper i området.

Selvbetjening er en væsentlig ingrediens i at skabe tidssvarende service, og havde vi operationaliseret konceptet for 3-4 år siden, kunne flere af de filialer, der i det sidste par år er blevet lukket, måske være blevet bevaret.

Adgang via RFID-kort

I projekt *Selvbetjening* har vi udviklet et lånerkort baseret på RFID-teknologien, som samtidig er adgangskort til biblioteket. Kortet er gratis og udleveres på lokalbiblioteket inden for almindelig åbningstid. Når man efterfølgende står ved bibliotekets indgang genkendes man via chippen, bydes velkommen med navns nævnelse på et lille display, og man kan så efter indtastning af pinkode gå ind på biblioteket. Pinkoden er den samme, som i forvejen bruges på de selvbetjente udlånsterminaler på biblioteket eller ved reservering via internettet.

Der tages et foto af personer som går ind, og data logges på personens ID. Oplysningerne gemmes på en central server. Dette skaber sikkerhed, og vi kan senere følge op på eventuelle problemer i bygningen. Ved indgangen gøres man opmærksom på at der fotograferes inde på biblioteket.

Silkeborg Bibliotek har allerede erfaringer med RFID-chip i administration af

materialer. RFID-chips bliver brugt til identifikation ved udlån af materialer ud fra et entydigt materialenummer, der kombineres med et centralt faustnummer i bibliotekets database. Udlån og aflevering af materialer har i flere år været selvbetjening på Silkeborg Bibliotekerne.

Vejledning via infostander

Fra en infostander på biblioteket kan man se oplysninger om ens eget mellemværende med biblioteket (lånerstatus, reservering, regninger). Endvidere er der monteret en RFID-læser, som genkender det materiale, der placeres på infostanderens hylde.

Chip-signalet udløser automatisk en søgning i bibliotekets database og resultatet kombineres med et opslag i nettjenesten *Mit Bibliotek*, der giver forslag til videre læsning af titler, som i indhold ligner det materiale, der er placeret på infostanderen.

En nyligt tilføjet funktion er at hvis der lægges en cd på hylden, vil infostanderen afspille 30 sekunder af det første nummer på cd'en samtidig med at der tilbydes afspilning af de efterfølgende numre. Denne funktionalitet skyldes et opslag i *Bibliotekernes Netmusik* – hvorfra klippet hentes ned på den integrerede service i infostanderen.

Fra infostanderen kan der endvidere kaldes op til *HelpDesk* på Silkeborg Bibliotek – inden for bibliotekets åbningstid. Opkald foregår via en dedikeret SKYPE-telefonforbindelse, som ringer til et forud konfigureret nummer.

Sikkerhed

Personalet på Silkeborg Bibliotek kan via web-kamera og PC se aktiviteten i filialen. Samtidig registreres hændelser via logning af bl.a. ID ved adgang. Fotos gemmes på harddisk i 14 dage, hvis der bliver brug for at følge op på uønsket adfærd i den selvbetjente åbningstid. Videokamera ved indgangen – samt i rummet – fotograferer kun ved bevægelse i området foran. På Gjern Bibliotek er opsat tre kameraer, mens der i Them er et par mere på grund af lokalets indretning. Forlader en person biblioteket med et materiale der ikke er noteret, vil hændelsen også blive registreret, så personalet eventuelt kan følge op herpå.

Et godt råd i forbindelse med indretning af filialer til selvbetjening er i øvrigt, at reoler og indretning skal tilpasses, så hele rummet nemt kan overskues. Selv om ingen hos os har udtrykt nervøsitet ved at gå ind i et ubemandet bibliotek, er det rart at kunne se at der er andre i rummet, når man færdes indenfor.

Logistik

Bibliotekets chauffører afleverer hver morgen bestilte materialer til lokalbiblioteket og opstiller dem efter et nummer-system. Nummeret tilsendes brugere pr mail, sms eller brev, hvorefter materialet kan afhentes på biblioteket. Ved udlån kan materialet kun udlånes via det bruger-ID, som har oprettet bestillingen. Derfor kan man ikke afhente andre materialer end dem man selv har bestilt.

Statistik

På Gjern Bibliotek er der i dag ca. 800 som har bedt om et RFID-lånerkort, og i Them – hvor selvbetjent adgang har fungeret siden 15. december 2008 – er der godt 200, som på eget initiativ allerede har anskaffet kortet. Og brugerne er glade for, hvor nemt og fleksibelt de nu kan gå på biblioteket, ligesom mange udtrykker større ejerskab til det lokale bibliotek. Det skyldes blandt andet at vi både i Gjern og Them har haft lokale fokusgrupper med på råd – før, under og efter processen med indførelse af ubemandet åbningstid.

Ny teknologi

– forkant eller bagstopper?

Vi har via projektet om selvbetjening fået bekræftet at ny teknologi kan bruges til at give adgang til en række funktioner og services, som det før kun var muligt at nå ved fysisk fremmøde på det bemandede 'almindelige' bibliotek.

Ny teknologi har gjort det muligt at indføre selvbetjening på små biblioteker, så perioder med selvbetjening nu supplerer den øvrige åbningstid. Det har betydet at service og udnyttelsesgrad optimeres. I Gjern er åbningstiden således steget fra 23 til 76 timer om ugen – og i Them er åbningstiden steget fra 24 til 58 timer om ugen.

Indtil nu har kun personer over 16 år haft adgang i den ubemandede åbningstid. Teknisk set kan det ændres når som helst – og vi har da også fået ønsker, som vil indgå i de kommende planer for selvbetjent adgang til biblioteket.

Silkeborg Bibliotek har i mange år valgt at være et udviklingsbibliotek. Gennem projekter bruger vi teknologien til at understøtte læring, viden og oplevelse samtidig med at kulturelle og sociale aktiviteter i højere grad udspringer fra bibliotekets platform.

De traditionelle biblioteksmaterialer får mindre betydning fremover, og overgangen fra 'collections' til 'connections' er en proces som bibliotekerne må finde deres rolle i – med mindre vi lader teknologien bestemme kursen.

Bliver vi stående når platformen ændrer sig? Flytter vi os fremad – eller giver vi op og nøjes med at følge efter? Bibliotekets medarbejdere vinder mest ved selv at stå ved roret, når kursen afstikkes. Dermed afgør vi i højere grad selv, om biblioteket er på forkant med eller er bagstopper i udviklingen.

I Silkeborg har vi udnyttet vores viden om chip (RFID) teknologi i samarbejde med Cordura. Her ud over har vi samarbejdet med TagVision samt Signalement.dk i det første projektår.

Projektet er nu under fortsat udvikling i samarbejde med Cordura og Aalborg Bibliotekerne – blandt andet på baggrund af tilskud fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker.

Inger Birgitte Søndergaard, Græsted Bibliotek

Bibliotek, læringscenter og byens tredje sted

De lokale samarbejdsrelationer er de vigtigste byggesten i BLIK i Græsted

Idéen om BLIK – Bibliotek, Læring, Information og Kultur – blev født helt tilbage i 2001, og udsprang af et politisk ønske om og forventninger til samarbejdet mellem folke- og skolebiblioteket. Det fysiske integrerede folke- og skolebibliotek blev indviet i oktober 2004 i nyindrettede lokaler i den gamle gymnastiksal på Græsted Skole. BLIK blev til med støtte fra folke- og skolebibliotekets udviklingspulje. Projektstøtten blev især anvendt til kompetenceudvikling og til opbygning af samarbejdsrelationer til både skole og lokalområdet. Der var i projektperioden ikke alene en god økonomi til opbygning af et moderne tidssvarende bibliotek med tilhørende omfattende arrangementsvirksomhed, men også tid til opbygningen af det vigtige samarbejde.

Visionen

Visionen om at BLIK som skolens læringscenter og byens tredje sted, et møde og samtalerum ville føre til opbygning af en ny biblioteksfaglighed skulle stå sin prøve, og efter projektperiodens afslutning var evalueringsrapporteringen at "BLIK var godt på vej". Visionen indebærer også at biblioteket som pædagogisk servicecenter understøtter de mange læringsstile til gavn for såvel elever som borgere.

Lokalområdet

Græsted Bibliotek ligger i et lokalområde med et befolkningsunderlag på ca. 5.500 indbyggere i den daværende Græsted-Gilleleje Kommune. Græsted skole har nu som dengang ca. 500 elever og ca. 40 ansatte lærere og pædagoger. Græsted er

nu et boligområde i den nye Gribskov Kommune. Efter kommunesammenlægningen blev indbyggertallet fordoblet. I Gribskov Kommune er Græsted et af de tre lokale centre med hver sin profil. Hel-singe med erhverv, Gilleleje med turisme og Græsted som det gode boligområde.

Personalet

BLIKs personale er som fra starten 5,3 årsværk. Der skelnes ikke mellem faggrænser i det daglige arbejde og i biblioteksbetjeningen af elever og borgere. BLIKs personales uddannelsesmæssige sammensætning består af tre folkebibliotekarer, en skolebibliotekar, skolens IT-vejleder og en assistentstilling, der nu bestrides af en tidligere børnehaveklasseleder på en anden skole i kommunen. I hele åbningstiden som er 52 timer ugentligt er der personale til rådighed. Udlån og aflevering foregår så vidt muligt ved selvbetjeningsautomaterne.

To år senere

BLIK er i dag to år efter projektperiodens udløb stadig en succes, hvor dagligdagen viser at et integreret bibliotek kan opnå at blive det fælles tredje sted. Dispensationen fra folkeskoleloven er blevet forlænget, og BLIK er organiseret under folkebiblioteket med bånd til skolen.

Det fælles værdigrundlag for BLIK er skrevet ind i Gribskov Kommunes Bibliotekers matrixorganisering af biblioteksområdet og danner nu rollemodel for kommunens udvikling af de pædagogiske servicecentre.

Faggrænser

Personalet i BLIK har nedbrudt faggrænserne imellem de forskellige faggrupper gennem systematisk videndeling og kompetenceudvikling. BLIKs støtteforening, BLIKs Venner, og bibliotekets ansatte har i fællesskab styrket fokus på borgenes indflydelse og ejerskab.

Græsteds bibliotekstilbud er blevet væsentligt forbedret og fungerer i høj grad som børne- og ungested, samt mødested for byens borgere såvel til kultur- og mødeaktivitet som til decideret biblioteksbrug.

Roller, kompetenceudvikling og biblioteks-fagligheden er på vej og vil altid være i spil.

BLIK lever til fulde op til visionerne for det integrerede bibliotek, der har udviklet sig til langt mere end summen af skole- og folkebiblioteket.

Plads til alle

Evalueringsrapporten påpegede at brugerne oplever biblioteket som en helhed, men i dagligdagen er der sammenstød mellem især den ældre generation og utilpassede skolelever. Græsted Bibliotek har måske mistet nogle ældre biblioteksbrugere, der føler sig generet af eleverne, men til gengæld er der dukket mange nye lånere op.

Brugerne

Brugerinddragelse og involvering har fra starten været i fokus i BLIK. Selv om det i dagligdagen kan være svært at rumme alt fra dagplejebørn til den ældre generation. BLIK oplever da også ligesom mange andre biblioteker sammenstød mel-

lem f.eks. de daglige avislæsere og nogle utilpassede unge. Men BLIKs evalueringsrapport påpeger at brugeren oplever biblioteket som en helhed, og selv om biblioteket har profileret sig som børn og unge-bibliotek er der aktiviteter, der retter sig mod alle brugergrupper.

Græstedes borgerne

BLIKs Venner er en åben forening med fem aktive medlemmer, der mødes ca. seks gange årligt og arrangerer Syng Sammen Søndage og markerer højtiderne for familierne i området. BLIKs Venner er en aktiv part i at gøre biblioteket synligt i lokalområdet.

Kunst og litteraturkredse

Gennem de sidste tre år har biblioteket haft litteraturkredse og været samlingspunkt for lokale kunstnere og kunstinteresserede. Desuden har biblioteket samarbejdet med lokalhistorisk forening og arkiv om aktiviteter og etableret en spørgecafé henvendt til det voksne publikum om f.eks. slægtsforskning og IT. BLIKs aktiviteter lægger vægt på lokale traditioner og kultur.

De yngste

Lokale dagplejer og daginstitutioner tilbydes besøg, højtlesning, film og teateroplevelser. Der har fra starten været satset på et mangfoldigt børnebibliotekstilbud inden for alle medier og på børnefamilierne som fremtidens biblioteksbrugere.

Skolen

Elever fra alle alderstrin besøger bibliote-

ket ca. en gang om ugen. For de yngste arrangeres højtlesning og skattejagt og for mellemtrinnet 'booktalk' og IT-vejledning.

Biblioteket udlåner bærbare computere, digitale kameraer og videokameraer. En af de store udfordringer er at udbygge og systematisere elevernes og lærernes informationskompetencer. BLIK ønsker at udbygge samarbejdet med skolen, og være en vigtig brik i skolens årsplanlægning.

De unge

BLIKs lokaler støder op til en bygning med mere end 100 elever i 7.-8.klasse, som bruger biblioteket flittigt. Fra starten var der i BLIK en café målrettet de unge i fritiden. Den blev imidlertid nedlagt på grund af ringe brug. Til gengæld er det noget særligt ved BLIK, at vi er så tæt på de unge med alle de muligheder og problemer det giver. I perioder driver nogle af dem personale og brugere til vanvid med deres grove omgangsform og tone. Andre gange oplever vi et samspil med personalet og fordybelse i arbejdet med projektopgaver både i og uden for skoletiden. BLIK favner de unge på godt og ondt.

Interessenter

Andre væsentlige interessenter som BLIK inddrager i større eller mindre omfang er lærergrupperne, skolebestyrelse og biblioteksbestyrelsen.

Udfordringer

Personalet fungerer i dagligdagen som generalister men bidrager til udviklingen

af det samlede biblioteksvæsen på både folke- og skolebiblioteksområdet. Tid til fordybelse og videreudvikling af både samarbejdsrelationer og nye initiativer er en mangelvare i en travl hverdag, der rummer mangfoldige arbejdsopgaver, brugergrupper og nødvendige relationer. Personalets engagement og kreativitet er en vigtig og drivende faktor.

Et lille folkebibliotek i den "store kommune"

Da BLIK blev til var det et flagskib i kommunen og en rollemodel for udviklingen af samarbejdet mellem skole og folkebiblioteket. Under kommunalreformen blev Græsted-Gilleleje slået sammen med Helsingørskommune, der ikke har været med i idé- og projektfasen. Mindre biblioteker har generelt haft svære vilkår efter kommunalreformen, men BLIKs succeshistorie viser at der stadig i Græsted er et vel fungerende lokalbibliotek og et pædagogisk servicecenter med potentielle udviklingsmuligheder.

BLIK er mere og andet end et kombineret folke- og skolebibliotek. Det er et integreret folke- og skolebibliotek, hvor samarbejde og relationer til skole, folkebibliotek og lokalområdet både i og uden for biblioteket er de væsentligste byggesten.

Fokus på de travle børnefamilier

Et børnehavebibliotekstilbud kræver andet og mere end at stille materialer til rådighed!

I 2004 etablerede Skibby Bibliotek tre børnehavebiblioteker i den daværende Skibby Kommune på steder, hvor der var langt til det lokale folkebibliotek. Baggrunden var at mange børnefamilier i Skibby har travlt, arbejder meget og herudover også har langt til deres arbejde. Selvom Skibby Bibliotek har rimelige åbningstider, var vores fornemmelse alligevel at mange af disse børnefamilier ikke havde mulighed for nå et besøg på biblioteket efter arbejde. Vores ønske var at forbedre biblioteksbetjeningen af præcis denne gruppe.

Vi ville:

- give de børn og forældre, der ikke benytter folkebiblioteket, mulighed for, "nemt" at få en oplevelse med fortællinger
- give børnene større mulighed for at være med til at vælge deres bøger selv
- styrke børnenes lyst til at få læst op og til selv at kunne læse
- bryde social arv
- give børnene en fælles fond af fortællinger og figurer fra litteraturen
- styrke børnenes sproglige og personlige udvikling.

Var det nu ikke at tage munden for fuld, kunne man spørge? Og det gjorde vi da også, da børnehavebibliotekerne havde fungeret i tre år. Det vil jeg vende tilbage til.

Tre børnehavebiblioteker og 100 bøger fire gange om året

De tre børnehaver Solstrålen, Børnehuset og Pilehuset bliver i princippet betjent

med nye biblioteksmaterialer hver tredje måned. Således laver man hver tredje måned et nyt depot til Solstrålen. Solstrålens gamle bøger går videre til Børnehuset, hvis bøger går videre til Pilehuset. Hvert depot består af ca. 100 bøger, pakket i poser med fem bøger i hver. Antallet af bøger varierer en smule, fordi børnehaverne har forskellig størrelse. Bøgerne er inddelt efter alder og emner f.eks. familie, rim og remser, eventyr, årstider etc. På hver pose er indholdet noteret, så forældrene kan orientere sig om emnerne. Børnebibliotekaren fra Skibby Bibliotek sørger for alt omkring ordningen: At hente og bringe, at finde nye bøger og efterlyse gamle.

Institutionerne skulle efter ordningen få nye bøger hver tredje måned. I en periode efter kommunesammenlægningen blev der dog ikke helt levet op til dette mål. Fornemmelsen var da også at ordningen efter nogen tid ikke blev brugt i så stor udstrækning som i starten. Spørgsmålet var derfor, om vi skulle fortsætte med børnehavebibliotekerne eller bruge kræfterne på formidling over for børnefamilierne på en anden måde?

Der skal ikke herske tvivl om at det kræver en del knofedt at drive et børnehavebibliotek. Derfor indgik det uundgåeligt i overvejelserne, da vores nye biblioteks-væsen skulle kortlægge og prioritere ressourcer på børnebiblioteksområdet. Vi valgte i denne forbindelse at udarbejde en spørgeskemaundersøgelse henvendt til børnehavebørnenes forældre med følgende spørgsmål:

- Ved du at man kan låne bøger med hjem fra børnehaven?
- Er det en god idé?
- Har du brugt ordningen?
- Og hvor ofte?
- Læser I mere nu?
- Bruger du også folkebiblioteket?

Der var rig mulighed for også at knytte kommentarer til svarene, og det benyttede mange sig af. Vi udleverede 113 spørgeskemaer og fik 36 besvarelser retur. Objektivt set er det ikke mange besvarelser, men institutionerne siger selv, at det passer meget godt til det generelle niveau for tilbagemeldinger fra forældrene.

Bogposen – en lille gave

"Børnene synes at det er som en lille gave at få et net med nye bøger", lød et af svarene fra en forælder til et fireårigt barn i Solstrålen.

Alle besvarelser på nær en pegede på at idéen om et børnehavebibliotek er rigtig god. Forældrene var glade for at de kunne låne bøger i børnenes institution. 14 svarede at de ikke kendte til biblioteksordningen, selvom de havde børn, der havde gået i institutionen i flere år. 16 af de 36 forældre var også lånere på Skibby Bibliotek. Det var de meget glade for – og betragtede det også som en udflugt og oplevelse. En forælder var låner på Frederikssund Bibliotek, mens 19 af forældrene svarede at de slet ikke benyttede et folkebibliotek.

Personalet i børnehaverne er meget tilfreds med at der eksisterer et børnehavebibliotek.

bibliotekstilbud og er også meget flittige brugere af biblioteket til deres institutioner. De bestiller bøger, når de skal arbejde med emner, de læser ofte højt i institutionen, og de benytter sig ofte af muligheden for at besøge Skibby Bibliotek. Om dette skyldes at institutionen har et børnehavebibliotek, kan man ikke entydigt slutte, men der er ingen tvivl om at der eksisterer en bogkultur i institutionen.

Mere end at stille materialer til rådighed

“At låne fra børnehaven er meget lettere”, sagt af forælder til barn på tre et halvt år i Pilehuset.

Vi har nu gjort den erfaring at der skal mere til, når man laver et børnehavebibliotekstilbud, end at stille materialer til rådighed. Det vil vi gøre noget ved.

Spørgeskemabesvareelserne gav god basis for Frederikssund Bibliotekernes prioritering om at fortsætte tilbuddet med børnehavebibliotekerne. Vi kunne naturligvis sætte ind med andre formidlingstilbud, men valgte at fortsætte med børnehavebibliotekerne i en anden form med fokus på formidling. Det gjorde vi, fordi så mange af forældrene svarede at de ikke brugte et folkebibliotek, og fordi vi med børnehavebiblioteket kunne understøtte demokratiseringen af bibliotekstilbuddet og børns egen mulighed for at vælge, hvad der skal læses hjemme.

Fremtidsperspektiver

Frederikssund Bibliotekerne har valgt at

udvide tilbuddet om at låne bøger og cd'er i institutioner til også at omfatte to børnehaver i Jægerspris-området. Her gælder det samme som i Skibby, nemlig at institutionerne er placeret i områder, hvor familierne har langt til folkebiblioteket. Vi vil bygge videre på de erfaringer, vi allerede har fået og indrette tilbuddet derefter.

I de tre børnehavebiblioteker i Skibbyområdet vil vi satse på formidling.

Vi vil deltage i forældremøder, vi har lavet nye formidlingsfoldere, vi er ved at oprette en blog. Her vil forældre og børn kunne skrive sammen med børnebibliotekaren. Vi ønsker og håber på at bloggen vil blive brugt til udveksling af inspiration omkring børn, litteratur og fortællinger.

Vi har til de institutioner der ønsker det, indkøbt særlige små bogbusser – i disse skal bøgerne og materialerne 'bo', når de er på besøg i institutionen.

Vi er i gang med at undersøge muligheden for at lave arrangementer til både voksne og børn f.eks. fortælleteater for børn og kursus for pædagoger om fortælling, eller et fortællearrangement ved et forældrearrangement i børnehaven. Dette er et initiativ, som vi har fået støtte til fra Bibliotek og Mediers børnehavebibliotekspulje.

I Frederikssund har børnebiblioteket truffet aftale med en institution om at oprette et vuggestuebibliotek. Samarbej-

det er kommet i stand efter henvendelse fra en institution, som er i gang med projektet *Tidlig indsats*. Flere faggrupper vil følge årgang 2007 fra vuggestue til skolestart og ved forskellige tiltag, bl.a. et vuggestuebibliotek, understøtte den sproglige udvikling hos børnene, så den bliver alderssvarende.

Børnehavebibliotekerne bliver et af Frederikssund Bibliotekernes fokusområder i 2009. Vi vil bruge de erfaringer vi allerede har og udvikle yderligere på tilbuddet. Vi tror at tilbuddet om at kunne låne materialer med på vej hjem fra institutionen er det helt rigtige bibliotekstilbud for nogle af vores brugere.

Kan biblioteket bruge brugerne?

Brugerdrevet innovation er en af de innovationsmetoder, der kan være med til at udvikle fremtidens bibliotek. Derfor har projektet *Brugerdrevet innovation som udviklingskraft* samlet en strategi, en handlingsplan og en række metoder på www.brugbrugerne.dk. Så hvordan kan bibliotekerne bruge brugerne, og hvilke strategiske overvejelser bør vi gøre os?

Brugerdrevet innovation giver anledning til en række strategiske overvejelser i bibliotekerne. Der er mange steder at starte, men her skal fremhæves fire:

- Få styr på begrebet
- Hav en strategi med brugerinddragelsen
- Distribuer udvikling ud til brugerne
- Hav en fælles dokumentation.

Få styr på begrebet

Brugerdrevet innovation dækker over et bredt og forskelligartet felt. Det er alt fra usability-test til metoder, der kan knytte tættere bånd mellem brugerne og biblioteket – f.eks. ved at kommunikere via en blog. Herimellem ligger spørgeskemaer, brug af sociale teknologier, inddragelse af brugernes ressourcer i biblioteket og meget mere. Forvirringen bliver ikke mindre af at brugerdrevet innovation derfor både er et fænomen, som kan bruges til at åbne organisationen op, og en række håndfaste metoder, der kan bruges i udviklingsarbejdet. Og brugere – ja de kan igen være alt fra medarbejdere, til netværk, til brugere, der anvender biblioteket, til ikke-brugere og kommende brugere. Derfor: Første skridt for at begynde at arbejde med brugerdrevet innovation er at få differentieret brugerne samt at skelne mellem, om man arbejder med det som fænomen eller metode.

Hav en strategi med brugerinddragelsen

Brugerinddragelse i sig selv er ikke interessant. Hvis det skal bidrage med noget nyt til bibliotekerne, bør man have en strategi for, hvad man vil bruge brugerne til. Det kan være at skabe større loyalitet

hos brugerne – f.eks. ved at engagere dem i vores tilbud, eller at sikre at bibliotekernes services altid er brugbare – f.eks. ved at arbejde med systematiske metoder til at afdække behov. Det kan også være at vi vil bruge brugerdrevet innovation til at vise, at vi er en åben organisation, eller måske vil vi skabe mere demokrati? Derfor: Hav altid en strategi for, hvad brugerinddragelsen skal føre til og vælg metoderne derudfra.

Distribuer udvikling ud til brugerne

Et andet interessant perspektiv er, om man med inspiration fra open source-verdenen kan distribuere mere udvikling ud til brugerne. Hvis brugerne selv får noget ud af det, vil de ofte gerne deltage. Et eksempel er Litteratursidens nye website, hvor de med LitLab giver brugere adgang til alle data. Dette giver igen mulighed for at brugere kan begynde at sætte Litteratursidens data ind i nye sammenhænge. Det kan være at brugerne udvikler en smart lille applikation, som kan bruges af andre biblioteker eller af Litteratursiden selv. Derfor: Tænk brugerne mere direkte ind i innovationsprocessen – det kan skabe en helt ny udviklingscyklus for bibliotekerne.

Hav en fælles dokumentation

Det er en organisatorisk udfordring at bruge den viden, vi allerede har om brugerne. Konkrete initiativer kan være en årlig konference, hvor der indkaldes til præsentationer af den nyeste viden om brugerne. Derfor: Lav en model for, hvordan biblioteker bliver bedre til at dele viden om brugerne.

Brug brugerne – på den rigtige måde!

De fire overvejelser er blot fire steder, hvor bibliotekerne kan tage fat. Hvis brugerdrevet innovation skal indarbejdes i bibliotekerne skal der dog sættes ind på mange forskellige niveauer – også i det daglige arbejde. Selvom ressourcerne er få, kan man gøre mange små ting: snak med brugerne om jeres services og sørg for at dokumentere og analysere deres input. Det kan også være at se på de relationer, I har i forvejen: kontakten med brugerne ved disken og i udlånet, – hvordan kan de udbygges, og kan vi bruge dem til at knytte brugerne tættere til bibliotekerne?

Der kan altså sættes ind på mange forskellige måder alt efter, hvilken strategi man har. Alt tyder på at bibliotekerne kan bruge brugerne: enten ved at begynde at få viden om deres konkrete behov eller ved at inddrage deres ressourcer direkte i biblioteket. Det er bare med at komme i gang!

Projektet *Brugerdrevet innovation som udviklingskraft* er et samarbejde mellem Herning Bibliotekerne, Roskilde Bibliotekerne samt Borgerservice og Biblioteker, Hovedbiblioteket i Århus. Det er støttet af Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Resultatet af projektet kan findes på www.brugbrugerne.dk. På websitet er der et overblik over metoder til brugerdrevet innovation samt en strategi og en handlingsplan.

Lise Mikkelsen

Fakta om den bibliometriske forskningsindikator

Regeringen har via Globaliseringsstrategien sat sig det mål, at kvaliteten af dansk forskning skal kunne måle sig med den bedste i verden. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har i den forbindelse inspireret af Norge blandt andet besluttet at få udviklet den bibliometriske forskningsindikator. Den indgår som en af flere indikatorer, ud fra hvilke man overvejer at fordele en del af forskningsmidlerne til universiteterne.

Hvordan er Styrelsen for Bibliotek og Medier involveret?

Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) har gennem en årrække givet tilskud til forskningsbibliotekernes indsats inden for forskningsområdet. DEFFs tilskud er gået til projekter på forskningsregistreringsområdet, bl.a. udvikling af forskningsregistreringssystemet PURE og projekter om udvikling og test af Fedora og Dspace, formatprojekter samt til udvikling og drift af Den Danske Forskningsdatabase. DEFF og bibliotekernes indsats udgør nu det afgørende tekniske og organisatoriske fundament for, at man overhovedet har mulighed for meget hurtigt at udvikle en bibliometrisk forskningsindikator i Danmark baseret på universiteternes egne registreringer. DEFF deltager i koordineringen af den tekniske udvikling via teknisk udvalg og teknisk arbejdsgruppe.

Organisering

Arbejdet er organiseret med en styregruppe, et fagligt udvalg, fagredaktører,

teknisk udvalg og teknisk arbejdsgruppe. Fagredaktørerne er fordelt på 68 faggrupper og består af 377 fagredaktører. Faggrupperne har været ansvarlige for udvælgelsen de tidsskrifter som skal give point i den bibliometriske forskningsindikator og niveauinddele disse, samt udvælge de videnskabelige forlag som skal udløse point.

Opgørelse over forskningsproduktion

Basalt set handler den bibliometriske forskningsindikator om at man opgør frekvensen af forskning produceret på danske universiteter. Der er dog nogle krav som komplicerer opgaven. For det første skal forskningen være publiceret via kanaler som er videnskabelige, dvs. de skal anvende fagfælle bedømmelse. For det andet er det kun visse publikationsformer som tæller. De publikationsformer som tæller er forsøgt udvalgt således, at de kan afspejle forskellige publikationsmønstre mellem fagområder f.eks. humaniora, hvor monografier er centrale og naturvidenskab, hvor der publiceres meget i tidsskrifter. For det tredje er det ikke alle publikationskanaler, som det er lige prestigefyldt at publicere i, dvs. man har besluttet at niveauinddele de tidsskrifter og forlag, som skal give point, i to niveauer. Arbejdet med at finde ud af, hvilke publikationsformer som skal udløse point og hvor meget de skal udløse er foregået i fagligt udvalg.

I tabellen kan man se vægtningen af publikationsformer i forhold til hinan-

den. Udover at publikationsformerne bliver vægtet har man også indført fraktionering ved samarbejde. Dette betyder at samarbejdspublicationer først ganges med 1,25, hvorefter fraktioneringen foretages. Fraktionering betyder at der ved flerforfatterskaber tildeles en brøkdel af de publikationspoint, publikationen får, til hver forfatter.

Outputtet fra den tværgående bibliometriske database bliver en tabel med angivelse af, hvor mange point de enkelte universiteter har fået tildelt inden for hovedområderne Teknik/naturvidenskab, Samfundsvidenskab, Sundhedsvidenskab og Humaniora. Du kan læse mere om den bibliometriske forskningsindikator på <http://fi.dk/bibliometri>.

Udvikling af teknisk løsning

Den tekniske løsning bygger på en udbygning af det eksisterende systemlandskab, dvs. universiteternes PURE- og Orbit-installationer samt Den Danske Forskningsdatabase. Der er udviklet tre nye hjælpedatabaser i form af en forlagsdatabase, en tidsskriftsdatabase og en forskerdatabase, og disse er blevet integreret i PURE og Orbit. Derudover indgår Den Danske Forskningsdatabases OAI modul som det første element i den tværgående bibliometriske database, hvor der bliver foretaget yderligere validering og håndtering af dubletter.

Publikationsformer	Niveau 1	Niveau 2
Videnskabelige monografier	5	8
Videnskabelige artikler i tidsskrifter (periodika og serier)	1	3
Videnskabelige artikler i antologi-serie med ISSN nummer	1	3
Videnskabelige artikler i antologier	0,5	2
Ph.d.-afhandlinger		2
Doktorafhandlinger		5
Patenter		1

Jakob Heide Petersen

Digitalisering af kulturarven

I midtvejsrapporten om digitalisering af kulturarven blev det anslået at en digitalisering af de relevante dele af kulturarven ville koste mellem 2 og 3 mia. kr. Siden rapporten udkom den 5. september 2008 har Kulturministeriet arbejdet på at udarbejde forslag til prioriterede dele af kulturarven, som ville kunne digitaliseres inden for en mere beskedne økonomisk ramme.

Som led i den mediepolitiske aftale 2007-2010 fra juni 2006 blev det besluttet at igangsætte et udvalgsarbejde for at udarbejde forskellige forslag til digitalisering af udvalgte, prioriterede dele af kulturarven med henblik på bevaring, formidling og tilgængeliggørelse. I efteråret 2006 tilsluttede kulturministeren sig EU-kommissionens bestræbelser på at etablere et europæisk digitalt bibliotek. Dermed fik det udvalgsarbejde, der blev igangsat i oktober 2006, også en europæisk dimension.

Udvalget har siden leveret en række delresultater med en rapport med anbefalinger af revision af ophavsretsloven fra april 2007 som det mest bemærkelsesværdige. I september 2008 offentliggjorde udvalget en midtvejsrapport, og efterfølgende gik udvalget i gang med at udforme konkrete forslag til prioritering af, hvilke dele af kulturarven, der skal digitaliseres.

Arbejdsgruppe nedsat

Det er selvsagt en vanskelig opgave at prioritere mellem samlinger på en enkelt institution og endnu sværere at prioritere mellem institutioner. Kulturministeriets udvalg for digitalisering af kulturarven nedsatte derfor i oktober en arbejds-

gruppe med repræsentanter fra de store kulturministerielle institutioner med henblik på at udarbejde forslag til digitaliseringen.

Arbejdsgruppen har ud over Kulturministeriets departement været sammensat af repræsentanter fra Statens Arkiver, Danmarks Radio, Statens Museum for Kunst, Nationalmuseet, Det Kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket, Filminstituttet, Kulturarvsstyrelsen og Styrelsen for Bibliotek og Medier, Undervisningsministeriet og et forskningsråd.

Digitaliseringsmodeller

Denne arbejdsgruppe har i løbet af efteråret arbejdet med forskellige modeller for digitalisering. Man har arbejdet med en udgiftsneutral model, som beskriver de kommende års digitaliseringsindsats inden for institutionernes nuværende bevillinger. Derudover har gruppen formuleret to modeller med forskellige økonomiske rammer over en længere årrække. I begge tilfælde er rammen et årligt tocifret millionbeløb.

Opgaven har været at beskrive, hvilke samlinger man vil kunne tilbyde brugerne i de forskellige modeller, og hvordan disse samlinger kan spille sammen i en tværgående digital formidling.

Der er arbejdet meget konstruktivt med at prioritere de lokale samlinger. Institutionerne har fokuseret på de samlinger, som brugerne i særlig grad efterspørger, og man har i mange tilfælde fokuseret på samlinger, hvor digitalisering vil give en markant lettere og anderledes benyttelse – f.eks. samlinger af fotografisk materiale. Desuden har institutionerne i mange

tilfælde prioriteret materiale, som kan spille sammen med de øvrige institutioners samlinger. Arbejdsgruppen har også i flere tilfælde beskrevet, hvordan samlingerne kan formidles til brugere f.eks. gennem tematiske formidlinger på tværs af institutionerne.

Infrastruktur og teknik

Sideløbende med dette arbejde har en mindre gruppe arbejdet videre med beskrivelsen af den infrastruktur og de tekniske driftsomkostninger, der er forbundet med en mere omfattende digitaliseringsindsats. Etableringen af den europæiske kulturarvsportal, Europeana, har vist at det er vigtigt at gennemtænke den tekniske infrastruktur. Da Europeana åbnede den 20. november 2008 viste det sig at det var vanskeligt for websitet at følge med efterspørgslen. Danmarks Radio havde tilsvarende udfordringer, da man åbnede for DR's arkiver med websitet Bonanza. Det illustrerer at de tekniske udfordringer skal tages alvorligt, og at der synes at være en stor efterspørgsel efter digital kulturarv.

Afslutning af udvalgsarbejde og rapport

Rapporten fra arbejdsgruppen blev behandlet på et møde den 19. januar 2009 i Kulturministeriets digitaliseringsudvalg. Udvalget har efterfølgende bidraget med enkelte rettelser til rapporten, der snart foreligger i sin endelige form. Dermed afsluttes det udvalgsarbejde, der er pågået i Kulturministeriets regi siden oktober 2006. Rapporten indgår sammen med udvalgets anbefalinger indtil videre i Regeringens prioriteringer i forhold til Finansloven for 2009.

BILLEDEHVA

Jakob Nedergaard Mortensen

Forår for folkebibliotekerne: Markedsføringsprojektet spirer

Der har været overvældende interesse for styrelsens initiativ om koordineret markedsføring. Ansøgninger om at deltage i forårets kompetenceudviklingsprojekt er strømmet ind, og 27 biblioteker er nu udvalgt til at deltage

Efter et udbudsforløb har Bibliotek og Medier nu, som projektets hovedsponsor, entret med et konsortium bestående af Danmarks Biblioteksskoles Kursusafdeling (DB), Stæhr Grafisk og ZH Consulting. Der er udarbejdet et undervisningsforløb i markedsføring, som er skræddersyet til folkebibliotekerne, og som løber af stablen i marts og april måned 2009.

Deltagende biblioteker

Kurserne består af tre moduler af to dages varighed hver og finder sted i henholdsvis Aalborg, Kolding og København. De deltagende biblioteker er udvalgt af Bibliotek og Medier ud fra en vurdering af dels det store ansøgerfeltets geografiske spredning, dels spredningen af store og mindre biblioteker. Det er intentionen at biblioteker fra hele landet deltager i projektet, så den nationale synergieffekt optimeres. Desuden er der en forventning om at størrelsesmæssigt ensartede biblioteker står over for identiske udfordringer og i øvrigt udgør et sammenligningsgrundlag ved benchmarking.

På den baggrund er der for de forskellige kursusforløb udvalgt følgende biblioteker, som hver især deltager med to biblioteksansatte:

- **Aalborg:** Aalborg, Odder, Brønderslev, Horsens, Viborg, Thisted, Skive, Vesthimmerland og Frederikshavn.
- **Kolding:** Hedensted, Ringkøbing-Skjern, Varde, Middelfart, Svendborg, Sønderborg, Kolding, Tønder og Aarhus Kommunes Biblioteker.

- **København:** Gentofte, Københavns Kommunes Biblioteker, Hvidovre, Ballerup, Køge, Guldborgsund, Greve, Næstved og Ishøj.

Markedsføring – sammen og hver for sig

I projektforløbet står DB står for den praktiske håndtering, for undervisningen og for afviklingen. Undervisningen bliver en vekselvirkning mellem seminarer, hjemmearbejde på de deltagendes institutioner og løbende konsulentbistand.

Som et væsentligt led i kursusforløbet udarbejder de deltagende biblioteker hver især en konkret markedsføringsplan og påbegynder under forløbet selve implementeringen af denne. På den måde er det en forudsætning for succes at deltagerne gør sit hjemmearbejde grundigt og hver for sig, mens man ved undervisningen i plenum sammen kan erfaringsudveksle, sparre og få svar på de spørgsmål, der er opstået under processen.

Kompetenceudviklingsprojektet har til formål at give deltagerne en værktøjsorienteret indsigt i og viden om biblioteksrelevante markedsføringsteorier og analysemetoder. Deltagerne skal altså opnå kompetencer i at udarbejde egne markedsføringsplaner. De skal klædes på, så de selv kan gennemføre konkrete interne og eksterne aktiviteter inden for markedsføring.

Til at forestå undervisningen og konsulentbistanden har DB som nævnt indledt et samarbejde med Stæhr Grafisk ved Claus Pico Stæhr samt ZH Consulting

ved Zuzana Helinsky, begge erfarne undervisere og rådgivere inden for reklame, salg og markedsføring af biblioteket og dets produkter. Der er afsat fire timers konsulentbistand pr. bibliotek. Bistanden er møntet på den fase, hvor markedsføringsplanerne skal udarbejdes og færdiggøres. Den kan dog eksempelvis anvendes fleksibelt mellem kursusmodulerne af flere biblioteker, hvis de har sammenfaldende problemstillinger.

Det ny Bibliotek på en ny måde

Et af formålene med dette initiativ er i højere grad at synliggøre bibliotekspersonalet og dets kompetencer samt at øge fokus på brugerne – overordnet altså at professionalisere markedsføringsindsatsen. Personalet skal have udviklet sine kompetencer inden for såvel intern markedsføring som brugerorientering.

Paradokset ved Det ny Biblioteks store udbud af blandt andet smarte og gratis, digitale tjenester har jo netop været, at for få mennesker kender til deres eksistens. Derfor må der tænkes nyt. Folkebibliotekerne må bestemt siges at have taget opfordringen til sig: Samtlige tre undervisningsforløb er fyldt til bristepunktet. Endelig kan vi komme i gang.

Jan Helmer-Petersen

Børnekulturen er godt på vej

Ny statusrapport på nettet

Børnekulturens Netværk har til opgave at sikre at alle børn i hele landet får adgang til en bred vifte af kulturtilbud. Denne opgave løser vi ved at inspirere aktører over hele landet til at udvikle nye kulturtilbud til børn – konkret ved at vi informerer, rådgiver og sætter aktiviteter i gang.

Vi har nu eksisteret i seks år, og vi har netop med en vis stolthed præsenteret vores statusrapport for 2008, hvor man kan få overblik og indblik i alle de børnekulturaktiviteter, vi har sat i gang på statsligt plan. For aldrig er der sket så meget på den statslige børnekulturfront som i disse år, og aldrig har Netværket og de syv parter sat så mange nye initiativer i gang.

Her midtvejs i vores handlingsplan for 2008-2009, *Børnekultur i udvikling*, kan vi derfor konstatere at vi er godt på vej i vores arbejde med at gøre netværkets overordnede vision til virkelighed: At alle børn skal møde kunsten og kulturen, at alle kulturinstitutioner skal bidrage, og at alle kunstarter skal inddrages.

Konkret er børnekulturen kommet på dagsordenen i flere og flere kommuner, flere og flere kulturinstitutioner inddrager børnekulturen som en selvfølge, og mange forskellige kunstarter er nu i spil.

I vores nye modelkommuneforsøg bringer vi desuden kommuner fra hele landet i en løbende dialog, der giver dem mulighed for at trække på hinandens erfaringer.

Vi lægger megen vægt på at de aktiviteter, vi sætter i gang, skal komme alle til gode – også de kommuner, organisationer og institutioner, som ikke får bevilget penge til aktiviteterne. Derfor følger vi aktiviteterne tæt, og vi formidler den nye viden og de erfaringer, vi høster, til interesserede aktører i hele landet. Blandt andet gennem statusrapporten, der for første gang offentliggøres alene som en netbaseret rapport. Det giver os mulighed for at linke direkte ud til de enkelte netværksparters egne hjemmesider og beskrivelser, og til samarbejdspartnere og projekter, som er omtalt i rapporten.

Læs mere på netværkets hjemmeside www.boernekultur.dk, hvorfra statusrapporten kan downloades.

Ann Poulsen

Børnehavebiblioteker virker

Danske småbørnsforældre arbejder meget og har en travl hverdag. Derfor skal det være let for børnefamilierne at møde biblioteket, f.eks. i børnehaven. Det er i virkeligheden et af de bedste eksempler på at biblioteket møder brugeren, hvor brugeren er.

Nogle af de primære formål med et børnehavebibliotek er at styrke børnenes sproglige og personlige udvikling, at styrke børns lyst til at få læst højt og til selv at kunne læse. Erfaringer viser at børn får større lyst til at lære bogstaverne at kende, hvis de læser og taler om bøger hver eneste dag.

Børnehavebiblioteker er i løbet af de senere år prøvet af i mange versioner, blandt andet i forbindelse med Læselystkampagnen i 2003-2007. Evalueringen af kampagnen viser at børnehavebibliotekerne virker. De giver børn og forældre lyst til at låne og læse flere bøger sammen, og de styrker børns og pædagogers interesse for bøger, højtlesning og fortælling i dagtilbuddets hverdag. Det påvirker senere børnenes læseindlæring i en positiv retning.

Kulturministeriet, Undervisningsministeriet og Velfærdsministeriet bevilger 1,5 mio. kr. om året i perioden 2008 –

2010 til oprettelse af børnehavebiblioteker, som Styrelsen for Bibliotek og Medier administrerer. Primo 2009 er der givet tilskud til oprettelsen af i alt 43 børnehavebiblioteker (Model Basis). Desuden er der givet tilskud til kulturelle aktiviteter for børnene og kompetenceudvikling for personalet i 37 børnehavebiblioteker, hvor der i forvejen er etableret et børnehavebibliotek (Model Plus).

Læs på www.bibliotekogmedier.dk under Børnehavebiblioteker, hvordan du søger om tilskud til oprettelse af et børnehavebibliotek.

René Olesen

Nyt børnesite

Siden begyndelsen af 2008 har styrelsen og Koordinationsgruppen for Netbiblioteker undersøgt mulighederne for at få et nyt børnesite. Årsagerne hertil er bl.a. at koordinationsgruppen havde et ønske at om udvikle noget nyt efter fratagelsen af det statslige tilskud til DOTBOT, ligesom man i forbindelse med udarbejdelsen af regeringsrapporten *Fremtidens biblioteksbetjening af børn* blev inspireret til, hvordan det gode site skal opbygges.

Et af hovedbudskaberne i rapporten er at der skal tænkes i universer, når man formidler til børn. Netop derfor er udviklingen af sitet ikke kun en udvikling af et site, men af et samlet univers, der både skal eksistere på nettet og i det fysiske rum på biblioteket. Figurerne på sitet skal således gå igen i det fysiske rum, ligesom indholdet skal formidles og have sit særegne udtryk i de relevante fora.

Styrelsen bad Copenhagen Bombay, der er konceptudvikler af *Morgenhår* på DR1, om at komme med et bud på, hvordan et børnesite i bibliotekssektoren kan se ud. Ved udgangen af november præsenterede Copenhagen Bombay sit oplæg til koordinationsgruppen. Gruppen fandt at forslaget var så imponerende, at den valgte at gå videre med udviklingen af et nyt børnesite, der skal spille sammen med aktiviteter i det fysiske rum.

Styrelsen annoncerede under udbudsbekendtgørelsen i oktober en prækvalifikation til udvikling af børnesitet. Der var ét firma som ansøgte om at blive prækvalificeret og blev prækvalificeret. Det var

Copenhagen Bombay. Styrelsen har i januar og februar arbejdet på at lave et omfattende og dækkende udbudsmateriale. I den proces har styrelsen holdt møde med den sparringsgruppe, der blev nedsat i sommeren 2008 med repræsentanter fra de ti 'gamle' centralbiblioteker og fået deres input til materialet. Herudover har der været afholdt møder med repræsentanter fra *Spørg Olivia* og Danmarks Blindebibliotek med henblik på samarbejde mellem det nye site og de eksisterende tilbud.

Efter at have fået kommentarer til udbudsmaterialet fra både sparringsgruppen og Koordinationsgruppen for Netbiblioteker blev udbudsmaterialet udsendt til Copenhagen Bombay medio februar 2009. Efter tre uger vil styrelsen modtage tilbuddet, og herefter vil der foregå konkrete forhandlinger. Hvis forhandlingerne forløber positivt, er det styrelsens formodning at der kan indgås kontrakt inden udgangen af marts 2009.

For at børnesitet kan blive en succes, er det altafgørende at der sker en indholdslevering fra bibliotekspersonalet i folkebibliotekerne. Styrelsen har tidligere skrevet ud til alle folkebiblioteker og orienteret om dette. Vi håber at satsningen får den opbakning, vi synes den fortjener.

Styrelsen vil når aftalen er indgået informere om det på www.bibliotekogmedier.dk. Og vi vil skrive direkte til alle folkebiblioteker om tidsplanen for 2009, når den er på plads efter den forventede kontraktindgåelse.

SEMINAR

BØRNEKULTUR PÅ TVÆRS – FREMTIDENS UDDANNELSESBEHOV

OM UDDANNELSE AF KULTURFORMIDLERE,
DER ARBEJDER MED BØRN OG UNGE

Den 15. april 2009 afholder Børnekulturens Netværk et seminar, der har til formål at belyse fremtidens uddannelser i formidling af børnekultur, herunder muligheder og perspektiver. Det er desuden intentionen at udbrede kendskabet til erfaringerne bag forsøgsuddannelsen - som er blevet evalueret af firmaet Pluss Leadership - og markedsføre den nye formidleruddannelse.

Seminaret henvender sig til både udbydere, brugere og aftagere blandt kultur- og uddannelsesfolk, og det er intentionen at deltagerne i dagens løb gennem diskussion og meningsudveksling får skitseret et behov, konkretiseret nogle metoder og skabt et grundlag for fælles handling.

Rektor for Danmarks Pædagogiske Universitetsskole Lars Qvortrup vil indlede, og der vil være både brandtaler og inspirationsoplæg fra de ovennævnte uddannelsesinstitutioner, og studerende fra forsøgsuddannelsen føres som vidner.

Yderligere oplysninger kan ses på
www.boernogkultur.dk

Kamma Kirk Sørensen

Bogstart er skudt i gang

Den 2. marts begyndte biblioteker over hele landet at dele gratis bogpakker ud til børn i udsatte boligområder. 15 kommuner er med i Bogstart, som er sat i gang af Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Børnene får en bogpakke fire gange i alt. Når barnet er seks og 12 måneder, besøger biblioteket familierne derhjemme. Når barnet er 18 måneder, inviteres familien til at hente en bogpakke på biblioteket, og ved barnets tre-års fødselsdag gives en bogpakke i forbindelse med dagtilbuddene i lokalområdet. Ud over bogpakkerne afholder bibliotekerne sprogstimulerende aktiviteter for børnene som f.eks. rime-timer og giver inspiration til forældrene om børns sprog og læsning.

Indholdet i bogpakkerne er udvalgt af et uafhængigt udvalg, der har valgt materialerne blandt forslag indsendt af de danske forlag. Bogudvalget har fastlagt kriterier for udvælgelse af materialer til bogpakkerne på de forskellige alderstrin (henholdsvis 6 mdr., 1 år, 1 1/2 år og 3 år) og derefter foretaget udvælgelsen.

Bogpakke 6 måneder

Materialerne i pakken til de seks måneder gamle børn er sammensat af bøger og cd'er, som barnet både kan have glæde af nu og fremover. Med leporelloen *Dyr i*

verden og foto-pegebogen *Min verden* er der lagt vægt på simple illustrationer, som barnet både selv kan kigge på og røre ved og få ledsaget af forældrenes ord og stemmer. Også musik og sang er repræsenteret i form af bogen *Tip Tap Tønde* med fagter og tekster til sangene på den vedlagte cd.

Bogpakke 1 år

I bogpakken til de et-årige er der lagt vægt på rim og remser, med bogen *Nede i Fru Hansens Kælder*, mens simple sange og narrative forløb, uden eller med meget lidt tekst, er repræsenteret i antologien *Krudtugler og englebasser*. *Min store ordbog* er en pegebog med illustrationer af mange af de ting, som omgiver børnene i deres hverdag, hvilket kan fungere som udgangspunkt for at tale om billederne. Som en ekstra gave er der vedlagt et 'læsemeter' – et målebånd med illustrationer og ti læsetips – til at hænge op på væggen.

Bogpakke 1 1/2 år

Foruden et ark med farverige klistermærker med Bogstartelefanterne i forskellige læsesituationer er der i bogpakken til de halvandet år gamle børn musik og sang med *Alberte synger med de små*, der både indeholder sangbog og cd. Dertil er der

valgt bøger hvor en simpel tekst supplerer narrative forløb som i Bogstarts signaturbog *Kaj læser bog* og i *Lille Bamse*, der også indeholder en dvd, med historierne fra bogen.

Bogpakke 3 år

Gentagelser, følelser, det identificerbare og det eventyrlige er omdrejningspunkterne for udvælgelsen af bøger til bogpakken til de treårige. Alle tre bøger er billedbøger med et mere udfoldet handlingsforløb. Både *Finn Hermann* og *De tre Bukke Bruse* er fantasifulde historier med et gentagelsesforløb mens *Plasterpigens* repræsenterer følelser som barnet kan identificere sig med. Dertil er der en malebog i pakken. Malebogen har blanke sider, så børnene selv kan udfylde den og lave deres egen bog.

Foruden materialerne til bogpakkerne har bogudvalget været sparingspartnere på udvælgelsen af materialer til boglister, der lægges ved hver bogpakke til inspiration for forældrene. Valg af materialer til boglisterne har taget udgangspunkt i de indsendte forslag fra forlagene. Dertil har bogudvalget kunnet supplere med yderligere titler. De endelige boglister er herefter sammensat af Styrelsen for Bibliotek og Medier.

6 måneder

1 år

1 1/2 år

3 år

Bogstarts visuelle udtryk er skabt i et samarbejde mellem illustratørerne Rasmus Bregnhøj, Helle Vibeke Jensen og grafiker Maria Hagerup. Produktionsstyring: Stæhr Grafisk. Tryk: C.S. Grafisk.

 next library

international un-conference aarhus/denmark/ 14-16/june/09/ nextlibrary.net

20 speakers & moderators from 9 countries/ 14 workshops/ 12 poster sessions/ 8 themes/ a mix of invited speakers and open sessions where you/the participants decide what will happen/ examples:

Helene Blowers

'inventor' of the 23things-concept, Columbus Metropolitan Library, Ohio: InnoPLAYtion: Libraries & Learning in a Creative Economy

Gene Tan

National Library Board Singapore: The Unlibrary Service: Subvert

Deborah Jacobs

Bill & Melinda Gates Foundation, Global Libraries: Libraries Building Community and Community Building Libraries – staying relevant in today's world

Nate Hill

Brooklyn Public Library: The Library Outpost: A Service Model that connects Digital Browsing with Physical Materials

networking, mingling, energizers, creative exercises & outdoor games, get2gether, speed-dating, dinner party 2.0 with dance, dinner & wine/ next library 09 organiseres af Borgerservice og Biblioteker, Århus Kommune/ contributors: Danmarks Biblioteksforening, Styrelsen for Bibliotek og Medier, PLIN – Public Libraries International Network, NFBi "Netværk for forskningsbaseret brugerdriven innovation"/ FO Århus samt Arkitektskolen i Århus/ conference language: english/ contact: info@nextlibrary.net

Hovedsponsor:

RFID standarder

I januar 2009 er en standard i tre dele om RFID i biblioteker ISO/DIS 28560 RFID in Libraries udsendt til den afgørende afstemning i den internationale standardiseringsorganisation ISO. I juni vil det være afgjort om der skal være en afstemning til eller om standarderne kan publiceres. ISO/DIS 28560-1 er den grundlæggende del med dataelementer, mens ISO/DIS 28560-2 og ISO/DIS 28560-3 er to forskellige metoder til kodning af chippen. ISO/DIS 28560-1 udgør sammen med ISO/DIS 28560-3 et sæt specifikationer, som indholdsmæssigt svarer til den danske DS/INF 163 RFID i biblioteker. Ved den oprindelige publicering af DS/INF 163 fandtes der ikke autoriserede identifikatorer af anvendelsesområde (kaldet AFI). Der er siden autoriseret identifikatorer for biblioteker, som med et tillæg nu indgår i DS/INF 163. Disse værdier er også en del af ISO/DIS 28560. Se nærmere på: <http://biblstandard.dk/rfid/>.

Det er blevet oplyst over for Styrelsen for Bibliotek og Medier at de autoriserede AFI'er ikke er taget i anvendelse i alle sammenhænge. Styrelsen skal klart anbefale at leverandører og biblioteker tager de autoriserede AFI'er i brug snarest muligt.

Leif Andresen

BILLEDTEMA

Ny diplomuddannelse i børnekultur

Undervisningsministeriet godkendte i december 2008 den forsøgsuddannelse for formidlere af børnekultur, som Børnekulturens Netværk sammen med en række uddannelsesinstitutioner i Kulturministeriet igangsatte på Odsherred Teaterskole i 2007. Således har forsøget vist vejen for, hvordan det kan lade sig gøre at skabe et uddannelsestilbud på tværs af Kulturministeriet og Undervisningsministeriet. Allerede ved forsøgets begyndelse var der stor interesse for uddannelsen, og mere end 90 formidlere søgte om optagelse til de 30 studiepladser.

Går det som planlagt vil den nye permanente formidleruddannelse, som bygger på erfaringer fra forsøgsuddannelsen, blive tilbudt alle interesserede fra efteråret 2009. Der er endnu ikke taget stilling til, hvor uddannelsen udbydes, men alle de institutioner, der står bag forsøgsuddannelsen, deltager fortsat i den nye runde.

Den nye uddannelse er blevet til i et tæt samarbejde mellem:

- Danmarks Biblioteksskole, København
- Det Danske Filminstitut/Børn og Unge
- Odsherred Teaterskole, Nykøbing Sjælland
- Organisationen Danske Museer
- Statens Teaterskole/Skolen for Moderne Dans
- VMK – Konservatoriet for musik og formidling, Esbjerg
- UC SYD/Center for Undervisningsmidler/Aabenraa.

Børnekulturens Netværk har givet tilskud til forsøgsperioden. Danmarks Biblioteksskole har administreret uddannelsen, der har foregået som weekendkurser på Odsherred Teaterskole.

Fakta om uddannelsens tværfaglige indhold kan ses på www.boernogkultur.dk

Merete Dael

Publiceringslicens nu på dansk

For at sikre at offentligt støttet forskning bliver frit tilgængeligt så hurtigt som muligt, støtter DEFF brugen af License to Publish. License to Publish er udarbejdet af SURFfoundation og JISC i 2006 og sikrer at forfatteren beholder rettighederne til sit publicerede arbejde, mens forlaget får de nødvendige rettigheder til at udgive det.

Anne Sandfær

Nyt Radio- og tv-nævn

Kulturministeren har udpeget nyt Radio- og tv-nævn for perioden 1. januar 2009 til 31. december 2012.

Nævnet består af:

- Adm. direktør Christian Scherfig (formand)
- Professor, dr.jur. Jan Schans Christensen (næstformand)
- Professor, dr.jur. Caroline Heide-Jørgensen
- Cand.theol. Lars Peter Melchiorsen
- Journalist Gitte Rabøl
- Lektor, ph.d. Henrik Søndergaard
- Professor, ph.d. Birgitte Holm Sørensen
- Adm. direktør, cand.phil. Anette Wad.

Radio- og tv-nævnets medlemmer indgår i Lokalgruppen, Reklamegruppen eller Public Service-gruppen – se mere på www.bibliotekogmedier.dk.

Danske bibliotekers bestand i WorldCat

Der blev umiddelbart før jul underskrevet en aftale mellem OCLC og DBC, som dels giver danske biblioteker adgang til at bruge WorldCat som kilde til genbrugskatalogisering og dels indebærer at den samlede bestand på danske offentlige biblioteker bliver uploadet til WorldCat.

Endvidere bliver et mindre antal forskningsbiblioteker leverandører af udlånsmateriale til udenlandske biblioteker - og Statsbiblioteket sikrer at den øgede internationale synlighed af den danske kulturarv, som den afspejles i danske bibliotekers bestand, også bliver til praktisk tilgængelighed.

Med aftalen sikres at danske brugere af den frit tilgængelige tjeneste worldcat.org ledes til bibliotek.dk, når det fundne materiale findes på et dansk bibliotek – eller at et dansk bibliotek giver adgang til e-ressourcer. Der har i 2008 været gennemført et DEFF projekt som forberedelse af aftalen. I 2009 vil der i forlængelse heraf foregå en række aktiviteter for at sikre det fulde udbytte af aftalen.

Leif Andresen

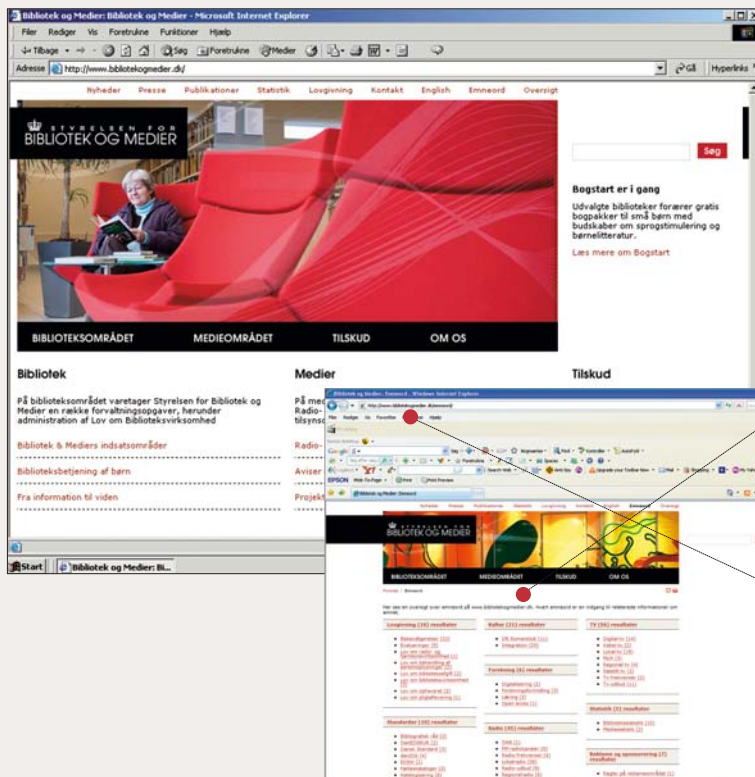
Ny type betjeningssted: servicepunkter

Der er i slutningen af 2008 tilføjet en ny type betjeningssted til at supplere hovedbibliotek, filial og bogbus: servicepunkt.

Definitionen lyder:

Del af større administrativ enhed som tilbyder begrænset biblioteksservices med offentlig adgang i faste lokaler enten til en særlig målgruppe (børn, fakulteter) eller til en lokalt defineret brugerkreds. Et servicepunkt adskiller sig fra en filial ved at servicen er begrænset f.eks. til udlån af bestilt materiale og aflevering. Et servicepunkt kan være en del af anden virksomhed: butik, postkontor, café, offentligt kontor m.v.

Denne definition er i overensstemmelse med den internationale standard ISO 2789 om biblioteksstatistik. Før indsamling af statistik for 2008 er registreret 20 sådanne servicepunkter. Der er fire bogcaféer tilknyttet Vesthimmerlands Biblioteker og 16 afhentningssteder betjent af

Herning Bibliotekerne – fordelt på butikker, børneinstitutioner, idræts- og kulturcenter, forsamlingshus og et gymnasium.

Opgørelsen af betjeningssteder pr. 31.12.2008 vil vise om idéen om servicepunkter allerede nu har bredt sig yderligere.

Leif Andresen

Ny hjemmeside i luften

Vi lancerede vores nye hjemmeside den 3. februar 2009. I den anledning er de gamle hjemmesider for Mediesekretariatet og Biblioteksstyrelsen lukket. Den overordnede vision for hjemmesiden er at du som bruger nemt og hurtigt kan finde nyheder og viden om resultater og aktiviteter.

Hjemmesiden er bygget op i Open Source systemet TYPO3. Design, personas og brugertest er udarbejdet og gennemført af Advice Digital A/S, mens den tekniske løsning er implementeret af LinkFactory A/S. Hjemmesidens design og funktionalitet er testet i oktober 2008 i henhold til den obligatoriske åbne standard om it-tilgængelighed WCAG, der er gældende den 1. januar 2008. Konsulentvirksomheden Sensus, med speciale i tilgængelighed, har udført to tilgængelighedstests på hjemmesiden. LinkFactory A/S har

kørt valideringstest og tilretninger i henhold til Sensus' anbefalinger. Der vil i første kvartal af 2009 blive foretaget tilretninger med henblik på endelig validering af hjemmesidens tilgængelighed. I løbet af foråret vil struktur, indhold og tilgængelighed blive testet på udvalgte brugere.

Gitte Smed

Nyt koncept for tidsskrift

Sideløbende med udviklingen af vores nye hjemmeside har vi udviklet et nyt designmæssigt og redaktionelt koncept for vores kvartalstidsskrift, der fra dette nummer skifter navn til *Bibliotek og Medier*. Tidsskriftet vil fortsat udkomme i trykt såvel som elektronisk udgave.

Redaktionelt vil tidsskriftet styrke fokus på artikler, der giver stof til eftertanke. Hensigten er fortsat at læserne på ganske kort tid skal kunne danne sig et overblik over væsentlige strategiske, faglige og aktuelle områder, som styrelsen arbejder med. Men som en ny service er der mulighed for let adgang til yderligere oplysninger om et emne eller område via hjemmesiden:

- Bladets artikler er fremover rubriceret under de samme emneord, som findes i hjemmesidens emnestruktur

- I indholdsfortegnelsen er artikler grupperet i emneblokke svarende til emneordene på sitet
- På de enkelte artikelsider/opslag er link til emnet tydeligt angivet i en 'blok' øverst på hver side.

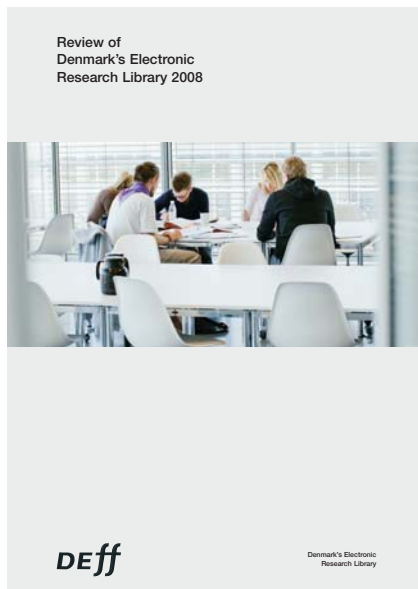
Der er desuden nederst i fodlinjen på hver side/hvert opslag indsat et relevant site-link som en service til læseren. Hensigten er at give en så direkte kobling mellem artikler og hjemmeside som muligt – en kobling, der også afspejles i bladets nye layout, der i farvevalg og disponering er lagt tæt op ad hjemmesiden.

Anna Christine Rasch

Persuasive Design til debat

Der var fuldt hus, da mere end 70 oplagte biblioteksfolk mødte op til temamødet om Persuasive Design i Bibliotek og Mediers lokaler på H.C. Andersens Boulevard tirsdag den 3. marts for at høre oplæg ved rektor og professor Per Hasle, forskningsleder og ph.d. Jette Hyldgård samt lektor og ph.d. Lykke Nielsen, alle fra Danmarks Biblioteksskole. Hent oplægget på (pdf): <http://www.bibliotekogmedier.dk/nyheder/artikel/persuasive-design-til-debat/>

Anna Christine Rasch

Review of Denmark's Electronic Research Library 2008 er publiceret og tilgængelig på www.deff.dk.

Børnekulturens Netværk – Statusrapport 2008 er publiceret og tilgængelig på www.boernekultur.dk

BILLEDETEMA

En bevidst kommunal satsning

I Herlev bakker kommunens børne- og kulturforvaltning meget op om børnehavebibliotekerne og de aktiviteter, der knytter sig til dem. Forvaltningen ser aktiviteterne som en frugtbar indfaldsvinkel til kompetenceudvikling for institutionernes personale i forhold til deres arbejde med læreplaner og sprogstimulering, og de støtter børnehavebibliotekernes fortællerværksteder økonomisk. Også til børnehavevandrebiblioteket er der derfor knyttet et fortællerværksted, hvor pædagogerne og børnene på hver deres måde kan hente oplevelser og læring.

Børnebiblioteket i Herlev har sammen med fortællere og pædagoger dannet et åbent læselystnetværk, der har som målsætning at alle børnehaver i Herlev skal have et børnehavebibliotek og et fortællerum. Foreløbig er der etableret seks børnehavebiblioteker i kommunen – inklusive vandrebiblioteket, hvorfra der er hjemlån til børn og forældre.

Netværket holder f.eks. kurser, temadage og gå-hjem-café-møder for pædagoger. Desuden afholder netværket forskellige arrangementer for at udbrede læselyst og fortælling i familier og børnehaver. Netværket står også bag afholdelsen af en årlig fortællefestival.

Ann Poulsen

Specialkonsulent *Hanne Marie Kværndrup* er fratruddet sin stilling i Digital Udvikling og Infrastruktur med udgangen af januar 2009.

Specialkonsulent *Anna Enemark Brandt* er fratruddet sin stilling i Biblioteksudvikling med udgangen af februar 2009.

Hasse Lundgård Andersen er ansat som kontorfuldmægtig i Mediesekretariatet fra 10. december 2008.

Jesper Troelstrup er ansat som projektkonsulent i Børnekulturens Netværk i perioden fra 1. februar til 31. oktober 2009.

Mikkel Christoffersen er ansat som Programme Manager for Nordbib i Digital Udvikling og Infrastruktur fra 1. februar 2009.

Erik Thorlund Jepsen er udpeget til funktionsleder for Biblioteksudvikling pr. 1. marts 2009.

Henrik Bang Nielsen er udpeget til funktionsleder for Biblioteksafgiften pr. 1. juli 2009.

Afsender
Styrelsen for Bibliotek og Medier
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

